

Vlaams
Parlement

vergadering **C27 – ECO4**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 14 oktober 2010

INHOUD

Interpellatie van de heer Filip Watteeuw tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over discriminatie in de uitzendsector - 238 (2009-2010)	
Interpellatie van de heer Bart Van Malderen tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over discriminatie in de uitzendsector - 2 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over discriminatie in de uitzendsector - 2503 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van de heer Frank Creyelman tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de undercovercontroles in de uitzendsector - 2528 (2009-2010)	5
Met redenen omklede moties	21
Vraag om uitleg van de heer Filip Watteeuw tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de hervorming van het systeem van opleidingscheques - 2406 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de aanpassing van het systeem van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers - 2428 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het besluit van de Vlaamse Regering over de opleidingscheques in het kader van levenslang leren - 2493 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het stelsel van opleidingscheques - 2519 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van de heer Chris Janssens tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de wijzigingen aan de gebruiksvoorwaarden van de opleidingscheques - 106 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de opleidingscheques en het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) - 210 (2010-2011)	
Verzoekschrift over de plots gewijzigde voorwaarden voor opleidingscheques voor werknemers en de gevolgen voor de vormingssector - 34 (2009-2010)	
Verzoekschrift over de gevolgen van de plotse wijziging van het stelsel van opleidingscheques voor werknemers voor een belangrijke leergang van de School of Experiential-Dialectical Psychodrama - 35 (2009-2010)	

Verzoekschrift over een overgangsmaatregel voor de wijziging van het stelsel van opleidingscheques voor werknemers

- 36 (2009-2010)

Verzoekschrift over een overgangsmaatregel voor cursussen die voor 1 augustus werden betaald met opleidingscheques voor werknemers

- 39 (2009-2010)

Verzoekschrift over een overgangsmaatregel voor de wijziging van de reglementering inzake de opleidingscheques voor werknemers

- 42 (2009-2010)

Gedachtewisseling met de Vlaamse ombudsman

22

■

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Interpellatie van de heer Filip Watteeuw tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over discriminatie in de uitzendsector

- 238 (2009-2010)

Interpellatie van de heer Bart Van Malderen tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over discriminatie in de uitzendsector

- 2 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over discriminatie in de uitzendsector

- 2503 (2009-2010)

Vraag om uitleg van de heer Frank Creyelman tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de undercovercontroles in de uitzendsector

- 2528 (2009-2010)

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, nogal wat mensen waren geschokt door de reportage die getoond werd in het VRT-programma Volt, waarin het duidelijk was dat een aantal uitzendkantoren ingaan op de vragen van klanten, van bedrijven om geen allochtonen te sturen. Het feit dat mensen daardoor geschokt en verrast zijn, is dan ook weer wat verrassend. Het probleem is immers al lang bekend. Er is al een heel lange rij van incidenten, waaruit telkens blijkt dat er nog steeds discriminatie is.

Het probleem kwam al aan bod in 1996. Toen werd gesteld dat men de wetgeving, de regelgeving beter zou naleven. Er zijn incidenten geweest in 2001 en incidenten in 2007. In 2007 heeft de koepelorganisatie Federgon zelfs aan de toenmalige minister van Werk, de heer Vandenbroucke, beloofd om bijkomend strengere maatregelen te nemen. De opvallendste belofte was het opstellen van een zwarte lijst van discriminerende bedrijven. Er is inderdaad een interne procedure uitgewerkt. Minister, ik heb ook een schriftelijke vraag gesteld over die zwarte lijst. Ik heb van u alle elementen, documenten van Federgon gekregen, waaruit inderdaad blijkt dat er een interne procedure is. Discriminerende vragen zouden gemeld worden. De namen van bedrijven die in de boosheid volharden, zouden doorgegeven worden aan alle andere uitzendkantoren. Op die manier zou er op hen ook druk worden uitgeoefend. Het is echter duidelijk dat die interne procedure ofwel niet voldoende wordt nageleefd, ofwel dat ze gewoon niet afdoende is.

Ik heb al gesteld dat het probleem reeds lang bekend is. De cijfers die in het programma Volt naar voren werden geschoven – zes op acht – worden bevestigd door andere onderzoeken. Sinds begin 2009 heeft het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding 48 nieuwe dossiers geopend over discriminatie bij uitzend- en selectiekantoren. Ook het onderzoek ‘Ongelijke kansen en ervaren discriminatie in de Turkse en Marokkaanse tweede generatie’ geeft aan dat 30 tot 45 percent van de allochtone respondenten zeggen ‘soms tot vaak’ discriminatie te hebben ervaren.

Minister, dat zijn toch wel ontstellende cijfers. Ik wil ook benadrukken dat het niet alleen gaat over de discriminatie van allochtonen, maar ook over discriminatie op basis van leeftijd of op basis van andere kenmerken.

De uitzendsector zegt nu zijn verantwoordelijkheid te willen opnemen. Ik hoop dat dat ook gebeurt. Federgon wil onder meer via een extern bureau aan ‘mystery shopping’ doen. Maar tegelijk is duidelijk dat dit niet alleen een zaak is voor Federgon. Het is ook een probleem

voor andere instanties. Met name de overheid is betrokken partij. We moeten onze verantwoordelijkheid opnemen.

Minister, ik was wat verbaasd dat u al heel snel stelde dat het regelgevend kader sluitend is. Ik denk dat dat niet zo is. Ik neem u echter op uw woord. De vraag is dan wat u zult doen. U kunt dan wel zeggen dat u het regelgevend kader niet zult aanpassen, maar u moet dan toch wel een idee hebben wat u anders zult doen. Welke maatregelen wilt u nemen om de discriminatie op de arbeidsmarkt en meer in het bijzonder binnen de uitzendsector weg te werken? In hoeverre wilt u initiatieven nemen ten aanzien van de uitzendsector of Federgon? Hoe staat u tegenover het voorstel van een onafhankelijk meldpunt voor uitzendconsulenten en tegenover het verplicht gebruik van anonieme cv's door uitzendkantoren? In hoeverre en op welke wijze wilt u de slagkracht van de Inspectie Werk en Sociale Economie vergroten? Als u zegt dat het regelgevend kader sluitend is, dan zegt u onrechtstreeks toch ook dat de inspectie meer moet doen. Wilt u de bevoegdheden van de inspectie uitbreiden?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, minister, collega's, bij de voorbereiding van deze interpellatie heb ik er ook eens het boek 'Free to work' van een bekend consulent van een heel bekend uitzendkantoor op nageslagen. Ik heb daarin een heel treffend beeld gevonden. Er zijn mensen, onder andere de aangehaalde arbeidssocioloog, die onze arbeidsmarkt vergelijken met een middeleeuwse stad, waarin de burgers zich verschansen tegen de boze buitenwereld. Er staan mensen aan de poorten te kloppen, maar die laat men niet binnen omdat men denkt dat ze bedreigend zijn. Nu staan er mensen te kloppen aan de deuren van uitzendkantoren. Wellicht zal die arbeidssocioloog dat beeld niet voor ogen gehad hebben.

De deuren blijven niet alleen dicht bij de uitzendkantoren. Structureel zitten we met een probleem van een moeilijke intrede van onze kansengroepen op de arbeidsmarkt. Dat gaat dan heus niet alleen over allochtonen, maar ook over 50-plussers, arbeidsgehandicapten, ... Soms hangt die discriminatie blijkbaar ook samen met de plaats waar iemand vroeger gewerkt heeft. Mevrouw Deckx zal het daar straks waarschijnlijk nog over hebben.

Die groepen hebben een beperkte arbeidsdeelname. Van de 50-plussers is 50 percent aan het werk, van de allochtonen ongeveer 40 percent. Dat is een probleem. Dat probleem wordt nog groter als we de werkloosheidscijfers erbij nemen. In september daalde de autochtone werkloosheid met 2,9 percent, de allochtone steeg met 5,8 percent. De werkzoekende 50-plussers stegen met 4,9 percent. Dat toont aan dat er opnieuw een probleem is bij de kansengroepen. We moeten daar iets aan doen. De oorzaken zijn complex en de antwoorden zullen evenzeer divers moeten zijn.

In Vlaanderen probeert men die structurele achterstelling weg te werken met verschillende middelen: de Vlaamse Ondersteuningspremie waar we al over van gedachten gewisseld hebben, de 50-pluspremie, voorrang voor kansengroepen bij VDAB-opleidingen. We zetten ook in op de sluitende aanpak. We brengen vacatures en werkzoekenden op een dwingende manier samen. Die aanpak zal worden uitgebreid naar de 50-plussers. Daar staan we achter. Maar al deze inspanningen, en dat is de reden voor mijn interpellatie, verliezen dramatisch aan geloofwaardigheid als we niet ook iets doen aan de bestaande discriminatie. Rechten en plichten voor werkzoekenden, akkoord, maar daar staat respect voor die rechten tegenover en plichten voor de werkgevers en voor degenen die bemiddelen tussen werknemers en werkgevers.

Er is een probleem van discriminatie op onze arbeidsmarkt. Ik wil de eerste cijfers niet terugbrengen tot discriminatie, vandaar dat ik een lange inleiding nodig heb. Maar dat probleem bestaat dus. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding spreekt van 48 meldingen van discriminatie. In het jaarrapport van 2009 neemt arbeid een kwart, 24 percent, in van het geheel aan meldingen. 62 percent daarvan zijn mannen, dat is ook opvallend. 20 percent van de klachten die betrekking hebben op discriminatie wegens

ras, slaan op arbeid. Van de klachten die binnenkomen rond arbeid echter, heeft de helft te maken met discriminatie op basis van ras. Heel vaak gaat het om discriminatie naar aanleiding van een aanwerving.

Het Vlaams regeerakkoord gaat daarop in. In mijn tekst vindt u de passage terug waarin duidelijk wordt dat men de ambitie heeft om daar iets aan te doen. In de praktijk blijkt dat we nog werk aan de winkel hebben. De heer Watteeuw verwees naar het programma Volt van 15 september. Daarin werd nogmaals duidelijk dat de uitzendsector er eigenlijk niet in slaagt om vragen van een potentiële klant om te discrimineren te weerstaan.

Men heeft het vaak over de interimsector. Dat zijn voor mij de interimkantoren en de interimgroepen en de mensen die er werken; dat zijn niet de mensen die met een interimcontract aan het werk zijn. Het interimcontract is voor mij een statuut.

Ze zetten 16 percent mensen aan het werk, dat klopt, maar eigenlijk zijn het de klanten die dat doen; net zoals het de klanten zijn die discrimineren. Interimkantoren hebben in het verleden misschien systemen opgezet die discriminatie toelaten, maar in essentie ligt de verantwoordelijkheid bij de klant. Dat is een maatschappelijk probleem.

In een eerste reactie zei u dat u het niet nodig acht om de bestaande wetgeving aan te passen omdat die volstaat. Ik ben het daarmee eens. De wet moet niet veranderen, maar wel de aanpak. We hebben een strenge aanpak nodig, een realistische en voelbare aanpak. U hebt daar middelen voor. In 2007 werden de erkenningen van Mailprofs en t-interim omgezet van onbepaalde duur naar 6 maanden. Een kantoor dat zich schuldig maakt aan discriminatie kan zijn erkenning zelfs verliezen. Hoe zit het met de toepassing daarvan? Hoe speelt u in op de Voltreportage?

In uw beleidsbrief verwijst u naar de aanpak van discriminatie en de kansen op de arbeidsmarkt voor kansengroepen via sensibilisering. Welke acties hebt u tijdens deze legislatuur al ondernomen? Wat hebt u nog in petto?

Ik heb nog cijfers opgezocht. Naar aanleiding van verder onderzoek van meldingen en klachten die de Inspectie Werk en Sociale Economie in 2008 ontving, werden in 2009 vier pro justitia's opgesteld voor vier verschillende feiten. Dit bewijst nogmaals dat discriminatie niet terug te brengen is tot autochtoon tegenover allochtoon, leeftijd speelt ook een rol. In twee gevallen, dat is dus 50 percent, ging het over leeftijd, de andere keren over etnische afstamming.

Dit zijn cijfers uit 2009. Ik zou graag zo recent mogelijke cijfers van de Sociale Inspectie krijgen. Hoe verhouden die cijfers zich tot de 48 meldingen van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding? Hoeveel onderzoeken zijn uitgevoerd? Hoeveel processen-verbaal zijn opgesteld? Welk gevolg is hieraan gegeven?

Hoe wil de minister de aanpak van de uitzendkantoren op een realistische manier verscherpen? De wet is goed. Ze moet echter op het terrein worden toegepast. Het komt erop neer dat we de juiste prioriteiten moeten stellen.

Overweegt de minister overleg met de minister van Justitie? Zoals de heer Watteeuw al heeft aangehaald, heeft de minister in een eerste reactie al verklaard overleg te hebben gevoerd met de uitzendsector, met Voka en met de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO). Op zich is dit een goede zaak. We zouden echter graag horen welke concrete resultaten dit overleg heeft opgeleverd. Welke concrete acties zullen hieruit voortvloeien?

In de nasleep van de reportage heeft de minister aangekondigd mystery shopping en undercovercontroles door een extern bureau aan te wenden. Ik zou graag vernemen hoe dit in de praktijk zal verlopen. Welke timing mogen we in dit verband verwachten? Welke gevolgen zullen hieraan worden gegeven?

Het komt er niet enkel op neer de problemen vast te stellen. Indien we de controles en de bestraffing realistisch willen houden, zullen we op het terrein iets moeten doen. De reportage

heeft duidelijk aangetoond dat zes op acht consultants niet aan een vraag kunnen weerstaan. Iedereen heeft dit kunnen zien. Die mensen bevinden zich in een zeer concurrentiële omgeving. Vaak wordt hun loon gedeeltelijk bepaald door de mate waarin ze klanten kunnen bijhouden of zoeken. De verleiding op alles in te gaan, is dan ook zeer groot. Indien ons controlesysteem en de zelfregulering binnen de sector correct werken, moeten de meldingen in die reportage in de cijfers terug te vinden zijn.

Ik wil nog een paar suggesties naar voren brengen. Tijdens de discussie over het decreet, waar we overigens straks nog dieper op zullen ingaan, hebben we een amendement ingediend om de sancties gelijk te schakelen met de sancties die in het decreet betreffende de evenredige arbeidsdeelname zijn ingeschreven. Het is een goede zaak dat dit amendement is goedgekeurd. Beide discussies overlappen elkaar immers. Mystery shopping zal een belangrijke toetssteen vormen om na te gaan hoe we dit in de praktijk kunnen brengen. De opvolging zal zeer belangrijk zijn.

Volgens mij schuilt het soms in heel kleine beschermingsmaatregelen voor het personeel. In het decreet staat onder meer dat in een kantoor de noodzakelijke documenten moeten worden opgehangen. Volgens de wet gaat het onder meer om de informatie van de representatieve vakorganisaties en een bord dat op de werkvloer niet mag worden gerookt. Indien we de consultants willen beschermen, kunnen we misschien ook een bord op hun bureau zetten met de eenvoudige zin 'Hier respecteert men de wet'. Het zit soms in die kleine zaken. Dit zou veel domme vragen van niet al te slimme ondernemers kunnen tegenhouden.

We moeten de beperkte capaciteit van de Sociale Inspectie gericht inzetten. Ik heb eigenlijk zelf ook wat mystery shopping gedaan. Indien mijn gegevens kloppen, zou de Sociale Inspectie een groot gedeelte van haar tijd aan het formele nazicht van diversiteitsplannen besteden. In het licht van de actualiteit lijkt dit niet zo aangewezen. Misschien moeten we de prioriteiten verleggen naar die plaatsen waar er echt frictie met de wetgeving ontstaat.

Mevrouw Deckx zal er straks voor pleiten erover te waken dat de VDAB niet aan dergelijke systemen meewerkt. Ik weet wat er op haar lever ligt. Daar kunnen we in elk geval zelf iets aan doen.

We moeten nagaan wat in die kantoren echt gebeurt. De bestaande discriminatie wordt steeds subtieler. Vroeger gebruikten de kantoren de computercode 'Blanc Bleu Belge' (BBB). Deze flagrante overtreding viel gemakkelijk te traceren. Ondertussen is de werkwijze subtieler geworden. Het komt er nog steeds op neer dat de kantoren trachten aan de illegale wensen van mogelijke klanten tegemoet te komen.

Vaak schrijven mensen zich op een correcte manier in. Ze krijgen een inschrijvingsbewijs, wat vroeger trouwens ook niet altijd het geval was. Ik wil het zelfs niet hebben over de fiches met een foto, die heel het naamonderzoek al uitsluiten. We merken gewoon dat sommige mensen wel en andere mensen niet worden aangeschreven. Eigenlijk zouden we dat eens moeten testen. Er zou een benchmark moeten komen. In functie van de omgevingsfactoren zouden regionale verschillen in rekening moeten worden gebracht. Uit dit onderzoek zou moeten blijken wie hoeveel jobaanbiedingen krijgt.

Het is zeker geen klein werk deze verschillen in de praktijk te meten. Dit lijkt me echter noodzakelijk om een geloofwaardig beleid inzake rechten en plichten te voeren. Dit moet immers ook gelden voor de mensen die de jobs aanbieden en voor de mensen die hierbij bemiddelen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, de undercoverreportage van Volt heeft ons allemaal wat geschokt. Ik vind dit in elk geval heel goede journalistiek. Ik wil hier niet in herhaling vallen. De reportagemakers hebben acht uitzendkantoren gevraagd personeel voor een restaurant te

zoeken. Ze hebben expliciet gevraagd geen allochtone kandidaten te selecteren. Maar liefst zes kantoren zijn hierop ingegaan. Zij zagen hier geen graten in.

Ondanks de vele diversiteitsacties en -plannen en ondanks het charter dat de uitzendsector zelf in het leven heeft geroepen, blijkt dat de uitzendkantoren nog steeds bereid zijn op eenvoudige vraag van de klant discriminerend te werk te gaan. Ik heb een voorbeeld bij van een vacature van een uitzendkantoor, toevallig uit het Gentse, voor een 'management assistent'. Daar staat heel duidelijk bij, ook een vorm van discriminatie: "Geen mannen doorsturen, geen vrouwen ouder dan 28". Interessant.

De oproepen van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en van het allochtone middenveld, dat onder meer pleit voor de invoering van zwarte lijsten en praktijktests, brengen weinig zoden aan de dijk. De inspanningen die door de overheid worden geleverd, blijken ontoereikend te zijn.

Minister, ik heb daarom enkele vragen voor u. Erkent u dat er nog steeds discriminatie bestaat in de uitzendsector?

Wordt er door de overheid gericht controle gevoerd op discriminatie in de uitzendsector? Zo ja, door welke diensten en met welke regelmaat? Moet die regelmaat worden verhoogd?

Op welke manier werken de controleorganen van de overheid en die van de uitzendsector samen? Bent u van oordeel dat die samenwerking nog kan verbeteren? Ik hoorde u naar aanleiding van deze reportage op de radio zeggen dat u uw inspecties niet kunt dwingen om extra inspanningen te doen. Dat vond ik toch een bijzondere opmerking.

Worden er gegevens bijgehouden van de vastgestelde uitingen van discriminatie in de uitzendsector? Zo ja, in welke vorm?

Welke stappen zult u zetten om discriminatie in de uitzendsector verder terug te dringen? Hoe staat u tegenover de invoering van praktijktesten? Hoe staat u tegenover de invoering van zwarte lijsten van discriminerende klanten, de opdrachtgevers van interimkantoren? Welke sancties worden opgelegd aan bedrijven die weigeren allochtonen in dienst te nemen? Welke sancties worden opgelegd aan uitzendkantoren die op vraag van klanten geen allochtonen overhouden, zoals werd weergegeven in de reportage van Volt?

De voorzitter: De heer Creyelman heeft het woord.

De heer Frank Creyelman: Voorzitter, collega's, ik heb al drie mensen horen vertellen dat ze geschokt zijn door de reportage in Volt. Ik ben ook geschokt door die reportage, maar om een lichtjes andere reden. Ik ben voornamelijk geschokt door de manier waarop die zogenaamde discriminatie wordt uitgelokt via het opzetten van undercoveroperaties.

U weet dat het aantal controles op de uitzendsector in 2009 reeds uitvoerig werd verhoogd, maar toch mogen de inspecties niet undercover te werk gaan zoals in de reportage. Daarom zou de minister nu met de uitzendsector zijn overeengekomen dat een extern bureau dit soort controles wel mag en kan uitvoeren. Met andere woorden: undercoverinspectie door de minister mag niet, maar undercovercontrole door een extern bedrijf met medeweten van de minister, mag wel. Ik vind dat nogal eigenaardig.

Minister, het decreet van 13 juni 1999 zegt in artikel 5 dat het bureau alle betrokkenen op een objectieve en respectvolle wijze dient te behandelen en de geldende wetgeving inzake evenredige participatie en gelijke behandeling en het decreet houdende het Handvest van de werkzoekende en zijn uitvoeringsbesluiten dient na te leven. Dat decreet houdende het Handvest van de werkzoekende bepaalt onder meer dat de werkzoekende recht heeft op gelijke behandeling en non-discriminatie overeenkomstig de geldende wetgeving.

Het decreet van 30 april 2004 legt in hoofdstuk 3 een administratieve geldboete op van 200 tot 2000 euro aan iedereen die ieder persoon bij de beroepskeuzevoorlichting, de beroepsopleiding, de loopbaanbegeleiding of bij de arbeidsbemiddeling zoals omschreven in

het decreet houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt, discriminatie bedrijft jegens een persoon wegens zijn geslacht, een zogenaamd ras, etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap of seksuele geaardheid – een hele mond vol.

Het oorspronkelijke decreet houdende de evenredige participatie op de arbeidsmarkt holt de rechten van werkgevers om zelf te kiezen welke personen ze wensen aan te werven, al meer dan genoeg uit. Het hoge surrealistische karakter van het decreet dat werkgevers opzadelt met begrippen als ‘indirecte discriminatie’ en dat in feite tot positieve discriminatie leidt, kon ook op weinig waardering vanuit werkgeverskringen rekenen. Wie een medewerker in dienst neemt met wie hij dagelijks zal samenwerken, mag dat vandaag al niet meer doen op basis van zijn persoonlijke voorkeur. Dat was al een eerste inbreuk op de vrijheid van de ondernemer.

Ondernemers zijn niet langer in staat hun personeelsbestand samen te stellen volgens de eigen voorkeur en de noden van de onderneming. Het personeelsbestand moet een weergave zijn van de bevolkingssamenstelling, daar komt het eigenlijk op neer. Ten langen leste moet ook competentie wijken voor een opgelegd dogma. Terwijl het tenslotte enkel de bedoeling is van de werkgever om de juiste man of vrouw op de juiste plaats te zetten, om de meest competente werknemer aan te werven. Met iets anders houden die mensen zich niet bezig.

Los daarvan komt het de Vlaamse Regering enkel toe om via haar ambtenaren administratieve geldboetes op te leggen. Nergens is er sprake van undercovercontroles zoals die werden uitgevoerd in het televisieprogramma. De vraag die men zich hierbij moet stellen, is of het de uitvoerende macht toekomt om situaties te creëren of handelingen te stellen die bij de geviseerde het voornemen doen ontstaan om een regel waarop een administratieve geldboete staat, te overtreden of de geviseerde er door kunstgrepen, manipulaties en valse voorstellingen toe brengen een met een administratieve boete gesanctioneerde regel te overtreden. Dezelfde vraag dient men zich te stellen bij het aanstellen van derden die soortgelijke handelingen plegen, met als louter doel eventuele overtredingen te melden met het oog op sanctionering.

In ons strafrecht behoren dergelijke praktijken tot de bijzondere opsporingsmethodes en zijn ze aan strikte regels onderworpen. Eigen aan deze methodes is dat ze op gespannen voet staan met onder meer artikel 6 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM). Ook bij de door u geplande undercoveroperaties met als doel overtredingen uit te lokken die worden gesanctioneerd met een administratieve geldboete, zullen juridische vragen ontstaan naar de verenigbaarheid van de gebruikte methodes met onder meer de rechten in artikel 6 van het EVRM. Daarnaast kan de proportionaliteit van de gebruikte ‘opsporingmaatregel’, de provocatiehandeling dus, met de nagestreefde doelstelling in vraag worden gesteld. Schieten we niet met een kanon op een mug? De decreetgever heeft het immers wenselijk geacht om de overtreding te sanctioneren met een administratieve geldboete en niet met een strafrechtelijke sanctie. Zijn undercoveroperaties die in het strafrecht als bijzondere opsporingsmethode worden gekwalificeerd, in zulk geval dan wel het aangewezen middel?

Bovendien betreft het in dezen wel een bijzondere vorm van uitlokking. De interimsector is een sector waarin – zeker in deze tijden van economische crisis – grote concurrentie speelt en dus staan de dikwijls zeer jonge consultants van de interimkantoren onder grote druk om in te gaan op de ‘suggesties’ van hun klanten. Dat hoort voor een stuk bij het beroep. Het heeft bovendien geen enkele zin om elkaars tijd te verliezen en om kandidaten naar die klanten te sturen die alleen maar tijd kosten, maar die wegens allerlei redenen niet zullen worden aanvaard. Kan de minister mij meedelen waarom hij meent undercovercontroles nodig te hebben en hoe hij dat in de praktijk gaat organiseren?

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Ik wil me aansluiten bij wat de collega’s al bevestigd hebben. Discriminatie in de interimsector is inderdaad verwerpelijk. Wat de heer Yüksel

voorleest, namelijk geen mannen doorsturen en geen vrouwen boven 28 jaar, hoort misschien thuis in een huwelijksbureau, maar niet in de interimsector. Als we allochtonen willen integreren in onze maatschappij en aan het werk willen helpen, is dat een tweerichtingsverkeer. Dan moeten we ook openstaan voor de mensen die wel de moeite willen doen om te gaan werken. Daar zijn we het allemaal over eens. Die verplichting moet zowel aan de werkgevers als aan de interimkantoren worden opgelegd. Ik ben ook nieuwsgierig naar de eventuele extra acties die de minister gaat ondernemen.

Ik wil een kleine randbemerking maken over de handelwijze van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (CGKR). Ik heb daar deze namiddag nog een vraag over voor minister Smet. In het regeerakkoord staat dat er, indien er na een jaar overleg met de federale overheid geen oplossing wordt gevonden voor de problemen van de werking van het CGKR, een eigen Vlaams centrum voor dergelijke zaken voor de Vlaamse bevoegdheden zou worden opgericht. Ik denk dat er heel wat bedenkingen te maken zijn bij het feit dat het centrum zijn eigen bestaansredenen probeert te verzekeren door heel hard met de voeten vooruit van bepaalde klachten onmiddellijk al veroordelingen te maken. Er is sprake van 48 dossiers. Men laat uitschijnen alsof dat ook al 48 veroordelingen zijn, maar bij 48 dossiers die geopend zijn, is er nog altijd vermoeden van onschuld. Daar heb ik toch bedenkingen bij. Verder ben ik nieuwsgierig naar het antwoord van de minister.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Ik ga niet alles herhalen wat hier al gezegd is, maar het is duidelijk dat er heel veel discriminatie is, niet alleen onder allochtonen, maar onder alle soorten kansengroepen en ook op het vlak van leeftijd. Het idee van Federgon om een extern bureau aan te stellen voor mystery shoppen is zeker al een goed idee van de sector. Het is wel interessant welke bestraffing of welke procedure men aan deze overtreding wil koppelen. Dit initiatief mag ook geen strengere opvolging door de inspectiediensten uitsluiten.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Ik heb de beelden van Volt nog niet gezien. Ik heb daar nog geen tijd voor gehad, maar het feit dat er veel mensen geschokt zijn door de beelden, schokt me op zich. Zonder de beelden, te zien kan ik me wel voorstellen hoe het er allemaal aan toe is gegaan.

Ik wil kort op de uiteenzetting van de heer Creyelman een antwoord formuleren. Hij zegt dat men mensen niet moet beperken en dat het vrijheid van keuze is, dat het een kwestie is van het zetten van de juiste man of vrouw op de juiste plaats. Maar dan alstublieft op basis van competenties en van studie, en niet op basis van haar- of huidskleur, een scheve neus of sluike haar, om het tot het idiote door te trekken. Ik ben het met u eens dat de juiste man of vrouw op de juiste plaats moet zitten, maar op basis van objectieve criteria waar die mensen ook iets aan kunnen doen.

Wat die beelden en de discussie betreft, minister, we hebben het er vorige week in de commissie al over gehad. Uit het OESO-rapport blijkt dat België/Vlaanderen het niet zo goed doet op het vlak van arbeidsparticipatie van mensen van allochtone origine, al dan niet in België geboren, al dan niet in Europa geboren. Wat de uitstroom betreft, was er een minimaal verschil tussen de in België geboren allochtonen en de niet in België geboren allochtonen. Maar de cijfers zijn schrijnend. Om een antwoord te geven op de heer Creyelman: het is al verschillende malen berekend dat arbeidsmigratie en tewerkstelling van migranten een belangrijke factor zullen zijn om de economie in Vlaanderen in de toekomst draaiende te houden. Dat is geen verzinsel van mij, dat blijkt uit een rapport van de studiedienst van de Vlaamse Regering van 2010. Dat kan tellen.

Wat de problemen van de interimkantoren betreft, was een van de eerste discussies die we hier hebben gehad, een vraag van de heer Van Malderen over discriminatie in de interimsector. Dat is geen nieuw feit. Minister, u hebt vorige week op mijn vraag over arbeids-

participatie van allochtonen ook al gezegd dat discriminatie daarin ook wel een rol zal spelen. We moeten een kat een kat noemen. Discriminatie zal een rol spelen. Ook in interimkantoren waarover we het vandaag hebben, is dat blijkbaar zeer opvallend, maar we mogen het ook elders niet minimaliseren. Er is een totale aanpak vereist. U hebt vorige week een actieplan aangekondigd en gezegd dat de commissie Diversiteit van de SERV tegen het einde van dit jaar met een aantal actiepunten ging komen. Daarin kunnen misschien ook een aantal actiepunten voor arbeidsmarktbemiddelaars en interimkantoren ineens opgenomen worden.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, maandagochtend bij het doornemen van de persberichten ben ik heel erg geschrokken, en ik denk vele mensen met mij. Ik vernam dat de vakbondsafgevaardigde en de werknemers van DAF uit Geel een betoging planden voor het kantoor van Randstad in Mol, de gemeente waar ik woon. Ik ben meteen naar daar gegaan om te horen wat die mensen te vertellen hadden. Het was duidelijk: Randstad had een vacature geplaatst waarin letterlijk stond dat mensen die bij DAF hadden gewerkt, niet gewenst waren omdat ze op een totaal andere wijze werken en hun attitude niet binnen het bedrijf past. Er stond ook nog bij dat de werknemers van een ander metaalbedrijf wel gewenst waren, omdat hun attitude toch wel een stuk beter is.

Mijnheer Creyelman, u kunt mij niet verdenken van undercovertechnieken om deze vorm van discriminatie op het spoor te komen. Het was duidelijk in de vacature en het stond in alle kranten.

Wat me bijzonder stoorde, was dat diezelfde vacature was opgenomen op een overheidswebsite, die van de VDAB. Daar dragen wij de verantwoordelijkheid. Hoe is het mogelijk dat vacatures van dergelijke aard op die overheidswebsite terecht komen?

Minister, ik had hierover een specifieke vraag ingediend. Maar het lijkt me belangrijk om dit nu aanvullend te zeggen bij deze bespreking over discriminatie. Minister, wat is uw reactie op dit voorval? Hoe kunnen we in de toekomst voorkomen dat dergelijke discriminerende vacatures op de VDAB-website verschijnen?

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Ik wil me aansluiten bij de opmerking van mevrouw Deckx. Zo te horen is zij van de Kempen. Vandaar dat ze heel snel op het bedrijf was, waarschijnlijk. Ik woon er iets verder af, dus ik ben er niet naartoe gegaan. Ik heb de vraag wel doorgestuurd gekregen van mevrouw Helsen, die ook van de Kempen is, uiteraard. Ik had gisteren ook een actuele vraag ingediend, maar die is niet aan bod gekomen. Deze vraag sluit aan bij de problematiek die vandaag aan bod komt, hoewel de discriminatie misschien van een andere orde is.

Ik probeer me altijd voor te stellen hoe zo iets in de praktijk verloopt. Ik kan me voorstellen dat een bediende in een lokaal kantoor van Randstad haar best doet om de klant ter wille te zijn en daarvoor dingen doet die onverantwoord zijn. Het is onaanvaardbaar dat men werknemers van een bedrijf zoals DAF Oevel, dat toch een grote reputatie heeft, over één kam scheert en zegt dat het geen mensen van dat bedrijf mogen zijn. Je kunt je haast niet voorstellen dat men op die manier een groep werknemers collectief bijna stigmatiseert.

Belangrijk is, zoals mevrouw Deckx heeft vermeld, dat die vacature zonder meer wordt overgenomen door de VDAB. Het is inderdaad via de VDAB dat we dat te weten zijn gekomen. Ik weet dat er een automatische doorschakeling is. Maar dan rijst de vraag of daar ergens een controle op zou moeten gebeuren. Dit accident de parcours is vrij indrukwekkend. Ik sluit me dus aan bij de vraag van mevrouw Deckx over deze vacature voor lassers, waarbij alle werknemers van een bedrijf geweigerd worden.

Mevrouw Patricia Ceysens: Het spreekt voor zich dat we discriminatie zwaar veroordelen, op eender welke grond, allochtoon, man, vrouw, leeftijd. We zijn het Europees verdrag tot

bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden allemaal zeer genegen.

Ik plaats enkele kanttekeningen bij de Voltreportage. Het is gemakkelijk om undercover bij interimkantoren binnen te gaan. Ze hebben een opendeurpolitiek. Dat kun je niet zo gemakkelijk bij de VDAB of andere sectoren met een hogere drempel. Bij een interimkantoor doe je de deur open en je staat voor de neus van de consulent. Ik daag u uit om een andere sector te noemen waar je dat kunt doen. Het is een beetje gemakkelijk.

De interimsector stelt 15 percent allochtonen te werk, de overheid 2 percent en de VRT 1 percent. Men had Volt misschien eens in eigen huis kunnen laten rondgaan met een camera.

Wat me bijzonder zwaar ligt, en dat is niet naar buiten gekomen, denk ik, omdat de interimsector er niet op heeft aangedrongen, is dat er is toegegeven dat er een stukje gemanipuleerd is. Men heeft vraag en antwoord geknipt en op een andere plek bij elkaar geplakt. Dat vind ik een ernstige kanttekening. Ik stel me de vraag of we dit soort reportages wel tot dit niveau moeten brengen. Maar goed, het is hier nu aan de orde, en dus wil ik mijn opmerkingen ook maken.

Ik heb zelf weet van voorvallen waarbij bijvoorbeeld een allochtone man weigert om voor een vrouw te werken. Ik denk niet dat het op het niveau van klachten is, maar als dat zo zou zijn, minister, kunt u ons daarover dan inlichten? Het komt voor, neem het van mij aan. Alleen hebben sommige bedrijven geen zin om daarover een polemieck te starten, zodat het geen formele klacht wordt. Ik wil vragen om in een overleg met de inspectie alle vormen mee te nemen. Ik vind ook dat niet kunnen. Ik denk ook aan bedrijven die meemaken dat een allochtone vrouw weigert in een vergadering te gaan met enkel mannen. Dat zijn ook realiteiten vandaag op onze arbeidsmarkt. Daarover moeten we ferm zijn, maar we moeten wel weten waarover we het hebben, hoe de informatie is samengesteld en ook de andere facetten eens voor het voetlicht brengen.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Ik ben blij met de vragen die zijn gesteld. Ik heb ook heel veel dingen genoteerd die ik goed vind. Ik vind het heel fijn dat er ook voorstellen zijn geformuleerd over wat er toch nog kan gebeuren. Dat is wat ik altijd vraag, en ik ben heel blij dat hier vandaag te hebben gehoord.

Ik zal toch ook even proberen in te gaan op de dingen die in de marge zijn gezegd. Zo was er het beeld van de middeleeuwen. Mijnheer Van Malderen, u citeerde Jan Denys. Ik kan het niet laten daarop in te gaan. Ik vind dat beeld juist, maar om een andere reden dan wat werd gezegd over dat kloppen op de deur. Vandaag beschouwen wij uit een bedrijf weggaan, de arbeidsmarkt op, als het tranendal waarover Gorki het had in 'Mia'. Dat lijkt me een verkeerde mentaliteit. Weggaan uit een bedrijf hoeft geen tranendal te betekenen. In de middeleeuwen was het zo dat wie de stadsmuren had verlaten, in het bos terecht kwam, bij de struikrovers. Ik denk dat we daar doorheen de jaren toch wel een ander beeld van mogen hebben.

We moeten dit inderdaad toch wel wat ruimer bekijken. Ik wil een aantal elementen naar voren brengen. Om te beginnen wil ik herhalen wat mevrouw Ceysens heeft gezegd, omdat ik dat zelf ook belangrijk vind. Uitzendarbeid is een van de beste stappen naar een baan, voor alle medewerkers. Als ik dan zie dat allochtonen 15 percent uitmaken van de mensen die een baan vinden via uitzendkantoren, dan moet ik eerlijk zeggen dat ik daar heel tevreden mee ben. Ook voor hen is dat de beste manier om vast werk te vinden. Dat vind ik dus positief. We mogen dat al evenmin vergeten.

Ik heb her en der informatie ingewonnen over vragen die zijn gerezen bij de uitzending van Volt. Ik hoor verhalen, die blijkbaar ook waar zouden zijn. Een aantal van die consulenten die op tv worden getoond, zouden zelf allochtonen zijn, die voor 80 percent allochtonen plaatsen. Er wordt gezegd dat er is geknipt in de tijd tussen de eerste vraag en het tweede antwoord.

Iemand stelde: liever niet. De consulente heeft daar niet op gereageerd. Ze heeft niet neen gezegd: dat is een fout. Ze heeft er echter ook niet ja op geantwoord. Een tijd later valt de vraag: kunt u ons helpen? Daar zit een hele tijd tussen, bijna een minuut. Het antwoord luidt: natuurlijk kunnen wij u helpen. Dan krijgen we een heel ander beeld dan hoe het in de uitzending is getoond. Men heeft er nogal moeilijk over gedaan om de beelden te tonen. Dat heet dan montage.

Daarmee wil ik niet zeggen dat er geen discriminatie is. Daarmee zijn we aanbeland bij de essentie van de zaak. Er werd me gevraagd of ik denk dat er discriminatie is. Natuurlijk is er discriminatie in de uitzendsector. Er is discriminatie bij werkgevers. Er is discriminatie op de werkvloer. Hier werd één voorbeeld gegeven van een advertentie, maar er zijn er ook andere. Zo zijn er mensen die niet willen werken onder een chef van allochtone afkomst. Daar worden ook fouten gemaakt. Wat kan ik doen? Als er klachten zijn, maken we die over aan de inspectie. Het is aan de inspectie om te controleren of die klachten terecht zijn. Mijnheer Yüksel, het voorbeeld dat u hebt gegeven, moet eigenlijk een klacht worden. Geef dat door aan de inspectie en dan wordt dat gecontroleerd.

Dat is ook mijn reactie geweest wat DAF betreft. Daarmee ben ik plots al bij DAF beland. Ik kom straks terug op al het overige. Die ochtend heb ik meteen gebeld naar de secretaris-generaal en gevraagd of de inspectie ter zake al een initiatief had genomen. De inspectie plande een initiatief. Dit vind ik de juiste houding. Er is een gerucht: laten we dat nakijken en laten we, als dat nodig is, een proces-verbaal opstellen, waarna dat de normale weg volgt. Dat is wat er moet en kan gebeuren, vind ik.

Zal ik het plaatsen van vacatures via de VDAB nu laten controleren? Eerlijk gezegd, ik overweeg dat niet. Dergelijke dingen komen toch aan het licht, en dan kunnen we daar gepast tegen optreden, veeleer dan dat we mensen moeten inzetten om alles te screenen. In het verleden was er het probleem dat werkgevers lang niet al hun vacatures via de VDAB kenbaar maakten. We hebben hen er vrij in gelaten om van die mogelijkheid gebruik te maken. De VDAB kan helpen, als werkgevers dat willen. Ik denk echter dat we onze mensen nuttiger kunnen inzetten, in plaats van hen die vacatures te laten screenen en dan pas die vacatures openbaar te laten maken. Als er overtredingen zijn, laten we dan de overtredingen aanpakken. Doe maar eens die screening naar slechte vacatures. Moeten we die dan allemaal controleren? Ik ben dat in eerste instantie dus niet meteen van plan.

Ik heb dus contact opgenomen met de inspectie. Ik heb Randstad zelf ook aan de telefoon gehad. Iedereen zal het echter al wel hebben gehoord: Randstad heeft verklaard dat die werknemer duidelijk en zwaar de interne regels heeft overtreden en dat er wat hen betreft een zwaar gevolg aan is gegeven, dat echter het enige passende gevolg was. Ik houd me er niet mee bezig te beoordelen of dat juist is of niet. Ik geef dat ter informatie.

Mijnheer Van Malderen, u hebt gezegd dat er ook nog andere problemen zijn. U hebt verwezen naar de 50-plussers en de allochtonen. Ik wil daar nog een categorie aan toevoegen, namelijk die van de mensen die 1 jaar en langer werkloos zijn. Dat is duidelijk ook een probleemgroep. Inderdaad, we moeten zeker zien hoe we daaraan iets kunnen doen.

Het was te verwachten dat dit de moeilijke groepen zouden zijn, en daarom heb ik geen enkele van de maatregelen die in het verleden werden genomen, afgeschaft. Dat verandert. Mijn voorganger heeft een goede aanzet gegeven. Heel veel van de maatregelen moeten nog op gang komen. Alles verandert niet van de ene dag op de andere.

Ik wil nu dieper ingaan op de vragen die werden gesteld naar aanleiding van de Voltdiscussie. Voor mij is geen enkele discriminatie toelaatbaar. Wat zijn nu de ondernomen acties? Mijn voorganger en ikzelf hebben acties ondernomen voor sensibilisering, ondersteuning, melding en controle. In alle nieuwe sectorconvenants, die nu worden ondertekend en voor dit en volgend jaar gelden, zijn passages opgenomen over diversiteit. Er worden diversiteitsprojecten gefinancierd. Er zijn intentieverklaringen geweest en samenwerkingsovereen-

komsten, onder meer op 5 juni – op het einde van de vorige legislatuur, maar ik honoreer ze – tussen de Inspectie Werk en Sociale Economie, de Cel Gelijke Kansen en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

Toen ik op de hoogte werd gebracht van de Voltuitzending, heb ik voor de uitzending onmiddellijk contact genomen met de sector. Ik heb onmiddellijk gevraagd welke acties de sector zelf zou willen doen. Ik heb ook contact genomen met Voka en UNIZO om na te gaan wat er kan gebeuren, zodat er al bij de uitzending druk was om heel snel tot conclusies te komen binnen de sector.

Ik leg het accent op eigen controle, omdat wat Vlaanderen inzake discriminatie kan doen, heel beperkt is. De sector heeft dat goed begrepen. Ik zal de initiatieven die de sector neemt, op de voet volgen en ondersteunen waar mogelijk en wenselijk. Ik vond het goed dat we zondagnamiddag contact hebben genomen, voor de Voltuitzending van woensdag. Dinsdagavond had Federgon een raad van bestuur waar werd beslist om een aantal dingen te doen, zoals de mystery shoppers. Federgon doet dat op eigen initiatief omdat het wil sensibiliseren en aan kwaliteitsbewaking doen. De mogelijke fouten die worden ontdekt zullen mij worden bericht, maar die kunnen niet automatisch aanleiding geven tot straf of weet ik veel wat. Dat zijn geen wettelijke controles. We kunnen dat ook niet doen. Het is een opsporingsmethode die hier niet past, maar voor eigen controle kan dat wel.

Zijn er zware overtredingen, dan zal ik die doorgeven aan de inspectie. Ik vraag dat ook aan jullie. Het is dan aan de inspectie om te gaan kijken. Als een gesprek tussen een potentiële werkgever en een werknemer een weerslag krijgt op papier, dan heeft de inspectie een vorm van bewijs op basis waarvan een pv kan worden gemaakt. Ik ga het werk van de inspectie niet doen, zij moeten dat doen. Klachten worden opgevolgd.

Hoe ver staat de sector met mystery shopping? Er zijn al een aantal kantoren geselecteerd, en er worden nog externe kantoren geselecteerd, die mystery shopping gaan doen. De sector is daar vandaag alert voor. De Voltuitzending heeft ook in de sector tot de nodige reflectie geleid en dat is een goede zaak. Ongetwijfeld heeft het ook sensibiliserend gewerkt in de sector.

Wij zijn Vlamingen en we zeggen moeilijk radicaal neen. Dat ligt niet in ons karakter. Er zijn weinig mensen die dat kunnen. Ik ben benieuwd om de eerste rapporten van de externe bureaus te zien naar aanleiding van de mystery shopping.

Een zwarte lijst integreren binnen een overheidsomgeving zal vragen oproepen over de grondwettelijk gewaarborgde rechten. Ik geef een voorbeeld uit de sportwereld om aan te tonen hoe moeilijk het is om met zwarte lijsten te werken. Het publiceren van sanctioneringen naar aanleiding van overtredingen in voetbalwedstrijden, mag niet zomaar op een publieke site. Iemand heeft bijvoorbeeld een scheidsrechter geslagen, en dat wordt gepubliceerd op een openbare website.

Er zijn processen en vragen over de vraag of dat wel kan. Een zwarte lijst publiceren als overheid of semi-overheid is niet eenvoudig. De sector kan dat wel. Als dat moet gebeuren, dan is het aan de sector om de procedure daarvoor te volgen en dat naar buiten te brengen. Onze diensten staan in elk geval klaar om bij meldingen van de sector of van wie dan ook van discriminatie naar aanleiding van bijvoorbeeld mystery shopping of advertenties, hun werk te doen en de nodige vaststellingen te verrichten. Binnen onze eigen juridische bevoegdheid en mogelijkheden zullen we zeker optreden en dossiers doorsturen naar andere inspectie-diensten.

Uiteindelijk zijn mijn juridische middelen in deze problematiek, met de diverse wetgevingen en bevoegde Vlaamse en vooral federale diensten, toch vrij beperkt. Ik kan erop toezien dat de inspectiediensten hun goede werk voortzetten en streng en naar volle bevoegdheid oordelen in dossiers waarin ik als minister een inbreng heb.

Een van de bevoegdheden die wij hebben, is een erkenning van onbepaalde duur omzetten in een erkenning van bepaalde duur. Ook dat heb ik intussen gedaan. Ik kom daar straks nog op terug, bij het overlopen van de specifieke cijfers.

Er is ook gesuggereerd dat ik zou moeten overleggen met de andere collega's. Ik meen dat dat, zeker in een regering van lopende zaken, niet aan de orde is. De bevoegdheden zijn duidelijk, en die van mij gaan over arbeidsbemiddeling. Ik kan bijvoorbeeld niets doen tegen een werkgever die weigert om een allochtoon aan te nemen. Mijn bevoegdheid gaat over discriminatie bij arbeidsbemiddeling.

Ik wil nog meer concreet ingaan op de vragen over de slagkracht van de inspecties en de uitgevoerde controles. De inspectie voert gerichte controles uit rond discriminatie in de uitzendsector. In concreto betekent dit dat de inspectie inzake discriminatie enkel kan optreden binnen het domein van arbeidsbemiddeling. Daarnaast gebeuren er eveneens controles door federale inspectiediensten. Vragen naar de bevoegdheidsuitbreiding van de inspectie inzake discriminatie moeten we dan ook relateren aan de bevoegdheden van gewesten en gemeenschappen, volgens de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

De bevoegdheden van de inspectie Werk zijn recent nog geactualiseerd via het decreet van 9 juli 2010. Een bevoegdheidsuitbreiding die zou leiden tot het verrichten van undercoveroperaties of mystery shopping lijkt mij niet nodig. Het gaat hier om bijzondere opsporingsmethodes die vooral gebruikt worden in een totaal ander soort misdrijven.

Als ik het mij goed herinner, lag het aantal inspecties in 2008 rond de 45. In 2009 heeft de Inspectie Werk en Sociale Economie 94 controles uitgevoerd inzake discriminatie bij arbeidsbemiddelingsbureaus, waarvan 17 op basis van een ingediende klacht en 77 spontane controles. Ik sluit daarbij zeker niet uit dat het aantal controles kan worden opgedreven, maar dat hoort bij de vraag waarop we welke accenten willen leggen en dergelijke meer.

Welk gevolg is er gegeven aan de 17 klachten en 77 spontane controles? Er zijn 11 pv's van waarschuwing en 4 pv's van inlichting geweest. Een pv van inlichting is bestemd voor andere federale inspectiediensten. Dat gaat dus over het doorsturen van problemen, omdat wij ze niet kunnen controleren. Verder waren er 5 pv's van waarschuwing met een termijnstelling en 6 pro justitia's. In die 6 dossiers werd effectief een administratieve geldboete opgelegd.

In 2010, in de periode van 1 januari tot 30 augustus, werden 54 onderzoeken uitgevoerd, waarvan 36 spontane en 18 op basis van klachten of meldingen inzake arbeidsgerelateerde discriminatie – 12 meldingen en 6 formele klachten. Van die 18 klachten en meldingen werden er 8 doorverwezen naar de federale inspectie voor de sociale wetten en 2 naar de federale inspectie Toezicht op welzijn op het werk. Van de andere 8 zijn er momenteel 4 in onderzoek bij de Inspectie Werk en Sociale Economie. De andere worden op hun ontvankelijkheid onderzocht. Van 7 van die 8 weet ik dat er 2 aanleiding hebben gegeven tot een pro justitia en 5 tot een pv van waarschuwing. De procedure voor een administratieve geldboete is op dit moment nog hangende in die dossiers.

De gegevens met betrekking tot de vastgestelde uitingen worden in de dossiers opgenomen onder de vorm van materieel bewijs – kopieën, vacatures – en die worden dan gebruikt in de juridische gang. In het kader van de digitalisering van de diensten zal men in de toekomst sneller een zicht kunnen krijgen op de aard van de discriminatie. Maar het is niet meteen onze bedoeling om daar gericht te gaan opletten.

Er kwamen ook drie dossiers tot bij mij met betrekking tot erkenning. In één dossier werd de erkenning van onbepaalde duur omgezet in een erkenning van bepaalde duur van 6 maanden. Het bedrijf heeft echter onmiddellijk schorsend beroep aangetekend bij de Raad van State en heeft dat ook verkregen in afwachting van een uitspraak ten gronde. U ziet hoe gevoelig dat ligt. Dat was een dossier waarvan ik echt het gevoel had dat er duidelijke discriminatie was, maar de Raad van State heeft in afwachting van een uitspraak ten gronde het schorsend beroep aanvaard.

In een tweede dossier had het interimkantoor duidelijke maatregelen genomen om een ongewilde vorm van discriminatie in de toekomst te vermijden. We hebben op basis daarvan beslist om toch de vergunning van onbepaalde duur te behouden. Met betrekking tot een laatste geval hadden wij de indruk dat het een dossier betrof waarin er niet echt sprake kon zijn van discriminatie.

Het blijft een vorm van beoordeling op basis van de gegevens en op basis van verdeelde adviezen van vakbonden en werkgevers binnen de SERV. Als er daar eensgezindheid zou zijn, zou het voor iedereen gemakkelijker zijn. Nu moet de minister dossier per dossier in overleg met de inspectie en de administratie de nodige beslissingen treffen. De inspectie houdt een register bij van vastgestelde inbreuken. Daarenboven worden alle meldingen en klachten inzake discriminatie die via www.werk.be worden ingediend, geregistreerd met het oog op een ontvankelijkheidsverklaring en eventueel verder onderzoek.

Wat zijn nu de sancties? Als minister kan ik niet optreden tegen bedrijven die weigeren allochtonen in dienst te nemen. Ik ben niet bevoegd voor discriminatie in een normale werkgever-werknemerrelatie. Gegevens daarover geeft de inspectiedienst Werk en Sociale Economie aan de bevoegde federale inspectie. Gelet op de bepalingen van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ben ik inzake discriminatie enkel bevoegd voor arbeidsbemiddeling.

Concreet kunnen we bemiddelings- en uitzendbureaus die op de Vlaamse arbeidsmarkt discrimineren, de volgende sancties geven: bij toepassing van het decreet van 8 mei 2002 geldt een gevangenisstraf van 1 maand tot 1 jaar en een geldboete van 50 tot 1000 euro, of een van die straffen, of een administratieve geldboete van 200 tot 2000 euro. Dan is er ook de toepassing van de regelgeving betreffende de private arbeidsbemiddeling: een gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 jaar en een geldboete van 25 tot 125 euro of een administratieve geldboete van 250 tot 2500 euro.

Zoals de heer Van Malderen zegt, zijn er via een amendement op de wijziging die we nu aanbrengen aan de wet op de private arbeidsbemiddeling andere voorstellen die in de commissie worden besproken. De inbreuken op grond van de regelgeving op private arbeidsbemiddeling kunnen ook aanleiding geven tot het intrekken of het beperken tot een bepaalde duur, tot 6 maanden, van een erkenning. Dat zijn de straffen die wij opleggen. Daarbovenop kunnen er natuurlijk nog altijd sancties worden opgelegd op basis van de federale wetgeving.

Ik wil, met betrekking tot een aantal suggesties, zeker contact opnemen met de sector. Het voorstel van een uithangbord waarop uitdrukkelijk staat “Hier wordt niet gediscrimineerd” is een suggestie die ik zeker met Federgon wil opnemen. Ik wil samen met de administratie onderzoeken of het idee om de jobaanbiedingen te screenen uitvoerbaar is en of we die zaken kunnen opvragen. Geldt hier de wet op de privacy? Ik moet onderzoeken wat kan en wat niet kan en of het haalbaar is. Het is een goede suggestie voor een vorm van controle. Je mag niemand bevoordelen, maar het kan een indicatie zijn. Laat ons onderzoeken hoeveel werk het vraagt en welk resultaat het kan hebben. Ik wil met beide suggesties rekening houden bij verder onderzoek.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, ik ben in ieder geval tevreden dat alle fracties behalve één samen met de minister heel duidelijk afstand nemen van discriminatie. Dat de heer Creyelman dat niet doet, mag niet verwonderen. Hij fulmineert tegen undercover-reportages maar ondertussen zet zijn partij wel allerlei camerabeelden op websites. Hij fulmineert tegen discriminatie op basis van taal in Brussel. Dat is terecht: er is wat dat betreft nog werk aan de winkel. Maar andere discriminaties moeten dan niet worden besproken. Maar goed, we zijn dat gewoon.

Hoe pijnlijk het ook is, het DAF-dossier geeft zeer goed aan hoe kwetsend discriminatie kan zijn. Het gaat daar niet over allochtonen maar over DAF-medewerkers. En dan vindt

iedereen, volledig terecht, dat dat niet kan. Dit geeft zeer goed weer dat discriminatie bijzonder kwetsend is en een negatieve kracht is in een samenleving die vooruit wil.

We moeten goed opletten dat we naar de kern van het debat blijven gaan. De kern van het debat is dat mensen op basis van een of ander kenmerk opzij worden geschoven. Alle discussies over undercoverreportages mogen gevoerd worden, maar er zijn genoeg aanwijzingen dat er bij een aantal uitzendkantoren, bedrijven en organisaties wel degelijk wordt gediscrimineerd. Het is juist dat de uitzendsector al heel veel werkt met allochtonen. Ik weet het want ik ben zelf mijn loopbaan begonnen in een uitzendkantoor. Dat was toen al zo. Maar dat geeft geen enkele rechtvaardiging voor de volgende discriminatie. Ook de overheid, zowel de lokale als de regionale en de nationale, neemt haar verantwoordelijkheid niet altijd op. We moeten daarop werken. Maar dat betekent niet dat we het fenomeen van discriminatie mogen vergoelijken. We mogen de vis niet verdrinken in het water.

Maar verontwaardiging is niet genoeg, we moeten resultaten boeken. Ik heb recent nog gepraat met de heer Muyldermans van Federgon. Dat is een verstandige mens. Ik ben er zeker van dat hij die reportage heel pijnlijk en vervelend vond. Federgon is zich bewust van het probleem maar de resultaten zijn er niet altijd. Het is nu 2010. We spreken nu over mystery shoppers enzovoort. Een aantal jaren geleden heeft Federgon aan toenmalig minister van Werk, Frank Vandenbroucke, beloofd een zwarte lijst op te stellen. Ik heb daar toen een vraag over gesteld. Welnu, die zwarte lijst is er niet. Misschien is die belofte niet haalbaar maar dan zou men spontaan moeten zoeken naar andere methodes. Federgon moet op dat vlak een tandje bij steken. Ze zijn daartoe bereid maar moeten het ook effectief doen.

Deze commissie, en dus niet alleen de minister, moet opvolgen wat er gebeurt met de initiatieven die Federgon aankondigt. Dat is ook onze verantwoordelijkheid.

Minister, ik zie bij u heel wat goede wil. Er zijn geen gemakkelijke oplossingen en u beschikt niet over alle nodige bevoegdheden. Toch denk ik dat u iets harder zult moeten optreden. Het wapen dat u hebt, is de inspectie. U zult de inspectie moeten versterken. Die inspectie moet daar gedurende een aantal jaren zwaar op focussen, zodat ook aan de uitzendkantoren het signaal wordt gegeven dat we dit niet tolereren. Niet alleen de inspectie maar ook de sociale partners, de werkgevers en de vakbonden, alsook de organisaties die zich daar sterk voor engageren zoals het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en Kif Kif moeten daarbij worden betrokken.

De vraag is hoe we ervoor kunnen zorgen dat die discriminatie stopt. Het is niet verstandig van een samenleving om dit te laten bestaan. Ik heb genoeg contacten met bedrijven om te weten dat de meeste bedrijven niet de intentie hebben om te discrimineren. Maar toch nemen ze geen allochtonen aan. Op lange termijn benadelen ze zichzelf daarmee. Enerzijds is er de krapte op de arbeidsmarkt maar anderzijds verandert ook de samenstelling van deze samenleving. Een bedrijf dat een toekomst wil hebben, moet ervoor zorgen dat in de werknemersgroep alle segmenten van de samenleving aanwezig zijn zodat het die kan aanvoelen en daar kan op inspelen.

Diversiteit kan echt wel werken. Ik geef het voorbeeld van de automobielsector in Gent. Een van de betrokken bedrijven, Volvo, heeft zeer weinig allochtonen in dienst. Dat is zeer opvallend. Er was een doelstelling van 10 percent geformuleerd maar die halen ze niet. Tower Automotive, een bedrijf dat toelevert aan Volvo, neemt wel zijn verantwoordelijkheid in de samenleving en werkt met een veertig- à vijftigtal nationaliteiten. Van de 400 werknemers zijn er waarschijnlijk 300 à 350 van een andere nationaliteit. Dat bedrijf werkt zeer goed, is zeer performant. Het is een bewijs dat diversiteit echt wel kan.

Minister, ik weet dat uw bevoegdheden beperkt zijn maar ik hoop dat u zult zoeken naar een soort van harde maatregel waarmee die discriminatie eindelijk kan worden gebannen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Voorzitter, Volt was een aanleiding. U kunt bedenkingen maken over de wijze waarop dat tot stand is gekomen en of alles juist in beeld is gebracht. Feit is – er zijn de voorbeelden die de heer Laurys en mevrouw Deckx hebben gegeven over DAF, de vorige discussies die we hier hebben gehad en de cijfers die de minister zonet heeft gegeven – dat we te maken hebben met een structureel probleem dat op een structurele manier moet worden aangepakt. We moeten van het anekdotische naar het structurele gaan.

Er is een werkgever die bewust of onbewust, doelmatig of niet, discrimineert. Daar zit een uitzendkantoor tussen dat niet kan weerstaan aan die vraag, structureel of niet structureel. Het resultaat is een hoop frustratie bij mensen. Ik ben er zelfs van overtuigd dat we al heel wat achterpoortjes hebben gesloten in de loop der tijden maar ik denk dat we enkel tevreden kunnen zijn met een nultolerantie op dat vlak. We zullen alleen maar, bij wijze van spreken, op onze lauweren kunnen rusten zodra de structurele achterstelling op dat vlak op onze arbeidsmarkt effectief is weggewerkt. We moeten daarbij realistisch zijn.

We moeten er ook geen spoken bij halen, mijnheer Creyelman. Ik ga niet ingaan op alles wat u hebt gezegd. Ik wil u niet meer aandacht geven dan u reëel toekomt. Maar niemand heeft gesproken over anonieme sollicitaties. Uit onderzoek blijkt dat het vooral bijkomende frustratie genereert als je toch terecht komt bij een werkgever die geen allochtonen wenst aan te nemen. Dat moet je niet doen. Het komt erop aan frustraties weg te werken, vertrouwen op te bouwen, ook vertrouwen in ons arbeidsmarktbeleid, want, nogmaals, wij zijn voor een aanpak van rechten en plichten, maar dat geldt ook voor degenen die jobs aanbieden en bemiddelen.

Ik ben ook blij, net zoals de heer Watteeuw, met de standpuntinname van iedereen, op één na dan, namelijk dat dit niet kan en dat we er iets aan moeten doen. Voorzitter, we moeten dan inderdaad iets ondernemen tegen alle vormen van discriminatie.

Alweer van het anekdotische naar het structurele: de heer Laurys heeft het woord brokkenparcours gebruikt. Ik denk dat dat van toepassing is. Ik ben er ook van overtuigd dat dit louterend kan werken. Ik ben daarover optimistisch. De minister heeft zelf gewezen op de minstens kleine rimpeling op het water die is ontstaan in de sector als gevolg van een aantal incidenten. We moeten ervan uitgaan dat dat ook louterend en sturend kan werken en dat er initiatieven uit kunnen voortkomen. We moeten zelf ook onze verantwoordelijkheid nemen. De sector kan een stuk zelf reguleren. Er zijn zelfs noodzakelijk middelen via de mystery shopping. De voorwaarde is dan wel dat er een passend gevolg aan wordt gegeven en de schaal groot genoeg is. We zullen daar ongetwijfeld op terugkomen.

Wat betreft het algemeen sensibiliseren, kunnen de sectorconvenanten een rol spelen. De finale stok achter de deur is dat we flagrante overtredingen moeten kunnen aanpakken via onze inspectie. Ik heb de cijfers gehad tot 30 augustus van dit jaar. Het aantal klachten blijft ongeveer gelijk: 17 of 18. Als je ziet dat ze 77 spontane controles hebben gedaan in 2009 en 36 in 2010, dan zullen we in het najaar ongetwijfeld nog een tandje moeten bij steken om die 77 te halen.

Ik ben ook tevreden dat u de voorstellen die we gedaan hebben, meeneemt. We zullen zien wat daar van komt.

Ik heb nog een laatste bedenking. Mijnheer Creyelman, waarom doen we dit nu allemaal? Ik heb heel veel mensen vanuit een ethische reflex horen reageren. Dat is terecht. Ik deel die verontwaardiging voor 200 procent. Het is schrijnend om ermee te worden geconfronteerd. Maar er is ook een economisch aspect aan. De heer Watteeuw heeft gewezen op de noodzaak van diversiteit op de arbeidsvloer om de uitdagingen van de toekomst ook op economisch vlak aan te kunnen. We zitten in een open economie. Onze grote bedrijven zijn eigendom van buitenlandse concerns. Arcelor-Mittal is van een Indiër die uitmaakt of er in Gent een investering komt of niet. De Chinezen hebben Volvo in eigendom. Welk beeld creëren wij in

het buitenland als we zeggen: we gaan systematisch op onze arbeidsmarkt discrimineren tegen die buitenlanders? Dat is schadelijk voor onze economie. Dat is schadelijk voor Vlaanderen. Mijnheer Creyelman, u en uw discours zijn de reële pest voor Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, collega's, we moeten niet schieten op de 'messenger'. (*Opmerkingen van de voorzitter*)

Dan moet u zich wenden tot de minister van Media. We moeten niet de man spelen, maar kijken naar het verhaal. Voorzitter, u hebt het woord manipulatie gebruikt. Als er volgens u manipulatie is, wend u dan tot de minister van Media en de VRT en dien klacht in tegen de VRT.

Over de Voltreportage wil ik dit zeggen. Ik weet dat je door te knippen en te plakken, alles kunt bewijzen. Er is echter wel een boodschap en die is dat er wordt gediscrimineerd, daar kunnen we niet naast kijken. Dat is een vaststaand feit. We moeten daarover niet rond de pot draaien: dat is ontoelaatbaar. Ik heb dat ook gehoord van de meeste collega's.

Minister, u hebt gezegd dat de uitzendsector goed is voor 15 percent tewerkstelling bij de allochtonen. Wij juichen dat ook toe, alleen weten we ook dat allochtonen op de reguliere arbeidsmarkt voor de reguliere jobs minder aan bod komen. Het is de eerste toegangspoort tot arbeid. Die 15 percent is goed, maar dat wil niet zeggen dat de uitzendsector al genoeg doet en dat, als er af en toe eens iets fout loopt, we dat dan maar blauwblauw moeten laten. Neen, elke discriminatie is ontoelaatbaar wegens geslacht, huidskleur, religie enzovoort.

Minister, bij de dingen die u hebt aangekondigd, zijn er heel interessante zaken. Toch wil ik pleiten voor een zwarte lijst. U zegt dat u dat niet kunt opleggen, maar de sector wel. U kunt opleggen aan de sector dat die begint met een zwarte lijst. U kunt dat met Federgon opnemen zodat ze erover zouden nadenken. Wij zijn bereid te kijken naar de juiste formule voor de privacy en dergelijke. Het is een handig instrument om te voorkomen dat er wordt gediscrimineerd.

Mijnheer Diependaele, ik ben het met u eens dat het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding soms contraproductief is en de zaken soms verergert. Maar als het centrum al jaren aan de alarmbel trekt, dan is er wel iets fundamenteel verkeerd en blijf ik bij mijn pleidooi van een lijst waaruit kan blijken dat er dingen gebeuren die niet door de beugel kunnen. Die eis en die vraag wil ik onderstrepen.

De voorzitter: De heer Creyelman heeft het woord.

De heer Frank Creyelman: Voorzitter, sommige collega's geven hier de indruk dat de bedrijven, de bedrijfsleiders en de uitzendkantoren samen gaan zitten en al handenwrijvend zeggen welke kansengroep ze nu eens gaan discrimineren. Zo'n indruk geeft u. Ik vind dat een beetje jammer, want die bedrijven houden zich daar helemaal niet mee bezig. Ze zijn niet bezig met discriminatie. Ze willen de juiste persoon op de juiste plaats.

Mogen ze daarbij alstublieft nog een eigen voorkeur hebben, zeg? Ik zal u eens wat vertellen: ik discrimineer elke dag. U zult zeggen dat het normaal is, gezien mijn achtergrond. Ik zal u zeggen hoe ik discrimineer. Ik heb in mijn onmiddellijke omgeving twee bakkers. Het brood is bij allebei even goed, maar de ene bakkersdochter ziet er wat beter uit dan de andere. Ik ga liever daar. Ik betrap mij erop dat ik altijd naar daar ga. Dat is een vorm van discriminatie.

Ik vind: laat ondernemers ondernemen. Als er iets ons economisch verhaal – waar de heer Van Malderen het daarnet over heeft gehad – kapotmaakt, dan is het de regelnevelij en zijn het de ideologische decreten. Nu gaan we er blijkbaar alweer een bordje bij hangen: 'Hier wordt niet gediscrimineerd'. Je kunt dat dan hangen naast 'Verboden te roken' en 'Gelieve uw fiets niet tegen de gevel te plaatsen'. Mannekes, waar zijn we in godsnaam mee bezig?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik dank u heel erg omdat u hebt geantwoord op mijn toch wel plotse betoog.

Ik vind het zeer positief dat u meteen contact hebt opgenomen met het bedrijf en met de inspectie om de overtreding vast te stellen en er sancties aan te koppelen. Maar u stelt me wel een beetje teleur dat u niet zult ingrijpen in de VDAB-website of toch niet meteen. Ik begrijp natuurlijk wel dat er praktische beslommingen mee gepaard gaan, maar als ik even het woord mag gebruiken dat collega Van Malderen net heeft gebruikt, dan is er wel degelijk 'frustratie'. Als zo'n vacature de VDAB-website heeft gehaald, dan is ze wel verspreid. Als ik zie welke schade dit in deze specifieke situatie heeft aangericht en hoe er in de regio momenteel van gedachten wordt gewisseld over de kwaliteiten en de niet-kwaliteiten van DAF-medewerkers, dan is dat echt een heel spijtige zaak. Dit is nu een specifiek voorval, maar er zijn nog vele andere waar dezelfde redenering op kan worden toegepast.

Minister, ik zou toch willen vragen om er verder over na te denken of er toch geen mogelijkheden zijn om te voorkomen in plaats van achteraf te genezen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Watteeuw, door de heer Van Malderen en door de heer Creyelman werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Filip Watteeuw tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de hervorming van het systeem van opleidingscheques
- 2406 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de aanpassing van het systeem van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers
- 2428 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het besluit van de Vlaamse Regering over de opleidingscheques in het kader van levenslang leren
- 2493 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het stelsel van opleidingscheques
- 2519 (2009-2010)

Vraag om uitleg van de heer Chris Janssens tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de wijzigingen aan de gebruiksvoorwaarden van de opleidingscheques
- 106 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de opleidingscheques en het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP)
- 210 (2010-2011)

Verzoekschrift over de plots gewijzigde voorwaarden voor opleidingscheques voor werknemers en de gevolgen voor de vormingssector
- 34 (2009-2010)

Verzoekschrift over de gevolgen van de plotse wijziging van het stelsel van opleidingscheques voor werknemers voor een belangrijke leergang van de School of Experiential-Dialectical Psychodrama
- 35 (2009-2010)

Verzoekschrift over een overgangsmaatregel voor de wijziging van het stelsel van opleidingscheques voor werknemers
- 36 (2009-2010)

Verzoekschrift over een overgangsmaatregel voor cursussen die voor 1 augustus werden betaald met opleidingscheques voor werknemers
- 39 (2009-2010)

Verzoekschrift over een overgangsmaatregel voor de wijziging van de reglementering inzake de opleidingscheques voor werknemers
- 42 (2009-2010)

Gedachtewisseling met de Vlaamse ombudsman

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, op 23 juli 2010 besliste de Vlaamse Regering op voorstel van minister Muyters dat vanaf 1 augustus 2010 mensen geen opleidingscheques meer kunnen gebruiken voor vormingen en opleidingen die niet arbeidsmarktgericht zijn. Er werd een karikatuur gemaakt van de hobbyopleidingen, van het bloemenschikken, van het vegetarisch koken zodat men die karikatuur kon bestrijden. Men stelde dat de arbeidsmarktgerichtheid heel belangrijk was en dat ze moest blijken uit het feit dat de

opleiding moest zijn opgenomen in de lijst met erkende opleidingen voor betaald educatief verlof, of uit het feit dat ze deel uitmaakt van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP).

Er is iets vreemds aan. Het lijkt nu alsof de opleidingen die in het systeem van opleidingscheques zaten vroeger niet arbeidsmarktgericht waren, maar dat men dat nu als Vlaamse Regering wel wil gaan doen. Dat is niet helemaal correct. Anderhalf jaar geleden heeft toenmalig minister Vandenbroucke op een vraag van mevrouw Franssen een invulling gegeven van ‘arbeidsmarktgerichtheid’ rond het systeem van opleidingscheques. Hij geeft heel duidelijk aan dat de opleidingen die er bestaan al arbeidsmarktgericht zijn. Hij zegt: “(...) van bij de lancering van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers stond de arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingen (...) centraal(...). Het criterium ‘arbeidsmarktrelevantie’ moet bijgevolg vanuit individueel oogpunt en vanuit de individuele loopbaan bekeken worden: eenzelfde opleiding past voor de ene persoon in het kader van een hobby, voor de andere persoon sluit de opleiding aan bij zijn of haar loopbaanambities. De betekenis van een opleiding kan daarenboven ook na verloop van tijd wijzigen: wat begint vanuit een hobby, kan uitgroeien tot een job. Het opzetten van een controlesysteem op de arbeidsmarktrelevantie van een opleiding in relatie tot een individuele loopbaan, is niet doelmatig en efficiënt en verhoogt de drempel.”

Dit is nog niet zo lang geleden. Als een minister van Werk deze invulling naar voren schuift, dan denk ik dat het vrij normaal is dat de opleidingsverstrekkers en diegenen die gebruik willen maken van de opleidingscheques, met dit kader werken. Iedereen was tot 22 juli 2010 van oordeel dat dit de invulling was van arbeidsmarktgerichtheid. Zeggen dat we nu opeens de opleidingscheques arbeidsmarktgericht gaan maken, is niet correct. Het is een koerswijziging. Het is een andere invulling van arbeidsmarktgerichtheid die haaks staat op wat Frank Vandenbroucke in januari 2009 naar voren schoof.

De arbeidsmarktgerichtheid blijkt nu uit de lijst voor betaald educatief verlof. Ik vind dat toch wel een verbazingwekkende keuze, zeker voor een N-VA-minister, die altijd zegt dat we een specifiek arbeidsmarktgericht beleid moeten kunnen voeren, die zegt dat we voor de specifieke arbeidsmarkt van Vlaanderen moeten kunnen werken en dat we de gepaste maatregelen moeten kunnen nemen.

Als de optie wordt genomen om de lijst van betaald educatief verlof als basis te nemen, dan moeten we toch weten dat die door de federale overheid wordt vastgesteld. En van die overheid zegt men toch steeds dat ze geen enkele voeling heeft met de Vlaamse arbeidsmarkt, en dat ze er zelfs bewust geen rekening mee houdt. Toch wordt dan gekozen voor die lijst, opgesteld door de federale overheid.

Bovendien is die lijst totaal onaangepast. Ze is ongewijzigd sinds 1995. Het is dan ook zeer vreemd dat men zegt dat men het systeem van de opleidingscheques sterk arbeidsgericht zal maken. Volgens mij zal dat ertoe leiden dat het systeem van de opleidingscheques niet meer zal inspelen op het specifieke van de Vlaamse arbeidsmarkt. Dat blijkt ook uit het feit dat in het huidige systeem een aantal opleidingen in de sfeer van de knelpuntberoepen onmogelijk worden. Als we de lijsten bekijken van middenstandsopleidingen die uitgesloten worden, onderwijs voor sociale promotie dat uitgesloten wordt, dan zien we dat daar opleidingen voor schrijnwerkerij in zitten. In 2009 was schrijnwerker een knelpuntberoep. Een collega geeft in zijn vraag nog een aantal andere voorbeelden van opleidingen die gericht zijn op knelpuntberoepen en die opeens niet meer mogelijk zijn.

Op 23 juli heeft de Vlaamse Regering het besluit genomen en het ging in op 1 augustus 2010, amper 1 week later. Dat is natuurlijk om moeilijkheden vragen, niet voor de Vlaamse Regering maar voor de opleidingsverstrekkers. Een aantal van hun opleidingen werden plots niet meer erkend. Velen waren – dat hoop ik toch – al bezig met de voorbereiding van het nieuwe jaar. Normaal begint het nieuwe opleidingsjaar op 1 september. Er was al in een aanbod voorzien met mensen die de opleiding zouden verzorgen, er was tijd en energie in

gestopt. Opeens bleek dat een aantal van die opleidingen niet meer werden ondersteund door het systeem van opleidingscheques.

De Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk (FOV) merkt op dat men, om als opleidingsverstrekker te worden erkend, een procedure moet doorlopen. Dat kan bijvoorbeeld via een dure kwaliteitsscreening door een auditbureau. Straks worden de verzoekschriften over de opleidingscheques behandeld. In een ervan wordt daar heel concreet op ingegaan. Enkele maanden voor het besluit werd een audit uitgevoerd die meer dan 5000 euro kostte. Voor zo'n organisatie is dat niet niks. Dat is weggesmeten geld. De baten die men verwachtte, zijn er nu niet meer. Die organisaties zien veel geld verloren gaan. Een aantal organisaties kregen enkele dagen geleden bovendien te horen dat ze 25 percent van hun subsidie verliezen. Men zou bijna denken dat er een plan achter zit.

Door het late besluit krijgen de verstrekkers amper de tijd om zich te richten op deze situatie. Vanzelfsprekend moeten de opleidingsverstrekkers hun werking plannen, maar ook de mensen die zich hebben ingeschreven voor 23 juli, die opleidingscheques hadden gekocht of besteld, hebben plots te maken met een andere situatie. Hun opleiding wordt een stuk duurder, want ze kunnen die cheques niet meer gebruiken.

Ik wijs ook op een vreemde zaak, die ook aantoonde dat het besluit misschien wat snel is genomen. Burgers uit lidstaten van de Europese Unie die in Vlaanderen of Brussel werken, kunnen gebruik maken van deze opleidingscheques maar Vlamingen die in Wallonië of een andere deelstaat van de Europese Unie werken, kunnen dat niet. Dat is een vreemde zaak.

Minister, welke concrete invulling hanteerde u voor het begrip 'arbeidsmarktgerichtheid'? Ik zou nu eens heel concreet van u willen horen wat dat inhoudt. Om welke redenen werd ervoor gekozen om de lijst van opleidingen waarvoor betaald educatief verlof kan worden toegekend, te hanteren? Wat is het verband met die 'arbeidsmarktgerichtheid'? Op welke manier wilt u ervoor zorgen dat het systeem van opleidingscheques gericht blijft op het specifieke van de Vlaamse arbeidsmarkt? Nu is dat verdwenen.

Het systeem van de opleidingscheques steunde tot nu toe in feite op een erkenning van de opleidingsverstrekkers. Nu werken we met een lijst van opleidingen. Houdt dat ook een koerswijziging in en betekent dat dat u in de toekomst meer wilt werken met een lijst van 'erkende opleidingen'?

De timing van het besluit heeft voor verwarring en administratieve overlast gezorgd. Hoe zult u hier duidelijkheid verschaffen ten aanzien van de opleidingsverstrekkers, werknemers en andere betrokkenen? Wat betekent dit besluit voor werknemers die al opleidingscheques hadden aangeschaft en zich ook al hadden ingeschreven? Werd er in functie van het besluit van 23 juli 2010 overleg gepleegd? Ik verneem van verschillende opleidingsverstrekkers dat er op geen enkele manier vooraf met hen en met andere betrokkenen is gecommuniceerd. Indien dat zo is, waarom is dat niet gebeurd? Waarom werd er niet in overgangsmaatregelen voorzien?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, de inleiding was zo algemeen en duidelijk dat het onzinnig zou zijn om het allemaal nog eens te herhalen. Ikzelf heb het probleem vanuit het perspectief van het onderwijs bekeken, maar, minister, alle vragen werden naar u doorverwezen, al had ik de mijne aan beide ministers gesteld. Ik was benieuwd naar de reactie van beide ministers.

Ik wil me even verantwoorden voor mijn vraagstelling. De heer Watteeuw heeft heel wat terechte algemene bekommernissen geuit. Ik deel die, maar ik heb mij op specifieke aspecten gefocust.

Deze beslissing toont in elk geval aan hoe jammer het is dat Onderwijs en Werk gesplitste bevoegdheden zijn. In de vorige legislatuur was dat een krachtige bundeling. Uw focus of

aandacht ligt helemaal anders dan die van een minister die ook bevoegd is voor onderwijs, zeker wat betreft het levenslang leren. Mevrouw Helsen verwijst daar ook naar in haar vraag. Het is belangrijk om bij het systeem van de opleidingscheques rekening te houden met beide aspecten: arbeidsmarktgerichtheid en levenslang leren. De beleidsnota Onderwijs legt sterk de nadruk op dat laatste.

Net zoals de heer Watteeuw wil ik aanhalen dat de cheques voortaan enkel nog kunnen worden gebruikt voor beroepsopleidingen die erkend worden binnen het stelsel van betaald educatief verlof. Via deze aanpassing wilt u uiteraard de arbeidsmarktgerichtheid verhogen. Ik vraag me af of die lijst van opleidingen en dat stelsel nog actueel zijn.

Werknemers die geen diploma hoger onderwijs hebben en een bachelor- of lerarenopleiding volgen, krijgen een plafond van 500 euro per kalenderjaar. Dat staat te lezen op de website van de VDAB. Er is een probleem. Sinds het decreet van vorig jaar betreffende het secundair-na-secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs behoren de hbo5-opleidingen integraal tot het hoger onderwijs. Het zou dus erg logisch geweest zijn, mochten deze mensen in aanmerking komen voor die verhoogde tegemoetkoming. Heel wat directeurs melden mij dat dit niet het geval is.

Verder maakt het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten (OVSG) zich ook zorgen over de nascholing die ze via het Advies- en Vormingscentrum van Steden en Gemeenten (AVSG) aanbieden aan directeurs en leerkrachten. Ook daar heerst er onzekerheid – toch op het moment dat ik mijn vraag indiende – over het feit of opleidingscheques in de toekomst nog kunnen worden gebruikt voor de nascholing bij het AVSG. U zult misschien zeggen dat de minister van Onderwijs zelf middelen heeft voor nascholing, maar in het verleden werden ze daarvoor gebruikt. Ik hoop dat u als minister van Financiën hebt kunnen bijpassen, zodat de minister van Onderwijs het ten minste kan compenseren. Nascholing is cruciaal in de onderwijswereld.

Eind augustus vroeg Vormingplus om een overgangsregeling in te voeren tot januari 2011. Verschillende onderwijs- en andere actoren pleiten daarvoor. Die beslissing is ongelooflijk snel genomen. De uitwerking ervan is veel te snel ingegaan. Dat staat in schril contrast met andere beslissingen die de Vlaamse Regering moet nemen of zou moeten nemen of eindelijk genomen heeft. Hier heeft ze ons verbaasd met haar efficiëntie om een beslissing uit te voeren, maar: rijden en omzien.

Minister, bent u ervan op de hoogte dat de hbo5-opleidingen integraal behoren tot het hoger onderwijs? Heeft de minister van Onderwijs, bij de goedkeuring van de recente aanpassing van het systeem van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers, hiervan melding gemaakt? Ik stel die vraag omdat het erg belangrijk is dat dit wordt meegenomen, gezien het grote tekort aan leerkrachten. Aan de ene kant proberen we zo veel mogelijk maatregelen te nemen om mensen ervan te overtuigen om naar dat beroep te stappen, maar aan de andere kant, als het erop aankomt dat ze die keuze maken, moeten ze de volle pot betalen. Ik vind dat de Vlaamse Regering daar niet coherent is.

Hebt u er bewust voor gekozen om die opleidingen van de nieuwe maatregel uit te sluiten? Wat zijn hiertoe de redenen? Zult u actie ondernemen om met terugwerkende kracht die opleidingen toch nog op te nemen in de nieuwe maatregel? Bent u bereid tot een overgangsregeling te komen voor de opleidingscentra? Dat is een vraag van de OVSG, van Vormingplus en tal van andere actoren.

Hebt u de nieuwe maatregel doorgesproken met vertegenwoordigers van de verschillende koepelorganisaties en netten? Ik hoor van hen dat dat helemaal niet is gebeurd. Dat is de grote kritiek. Kan de opleidingscheque nog worden gebruikt voor cursussen die de vormingscentra organiseren in het kader van nascholing van onder andere directeurs en leerkrachten? Plant u een overleg om meer duidelijkheid te scheppen over de draagwijdte van de nieuwe

maatregel? Of is dat reeds gebeurd? Bent u bereid om naar een alternatieve ondersteuning te zoeken?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, mijn twee collega's hebben de situatie al uit de doeken gedaan en pertinente vragen gesteld. Ik deel hun bezorgdheid over de opleidingscheques.

Tijdens haar laatste bijeenkomst voor het zomerreces heeft de Vlaamse Regering ineens beslist om het systeem van de opleidingscheques grondig bij te sturen als besparingsmaatregel. Dat ging heel erg snel, zoals mevrouw De Knop schetste, en kwam helemaal op het einde van het werkjaar. In zijn omzendbrief van 16 augustus vraagt Fons Leroy, gedelegeerd bestuurder van de VDAB, uitleg over de wijziging van het stelsel van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers. Uit een evaluatie zou zijn gebleken dat “vermoedelijk 60% van de opleidingscheques gebruikt wordt voor opleidingen die niet onmiddellijk vanuit een professioneel doelwit gevolgd worden”. Het is de bedoeling van de minister het gebrek van de opleidingscheques meer te laten aansluiten bij de oorspronkelijke opzet, de verlaging van de financiële drempel voor werknemers die hun positie op de arbeidsmarkt wensen te verbeteren.

Ik kan deze redenering tot op zekere hoogte volgen. We kunnen ons inderdaad vragen stellen bij de betoelaging van kookcursussen of bloemschikken. Dat kan voor die personen relevant zijn. De vraag is in welke mate die tot een versterking van de positie van de betrokkenen op de arbeidsmarkt leidt.

De verenging van het levenslang en levensbreed leren tot enkel en alleen arbeidsmarktgerichte opleidingen vind ik dan weer te verregaand. Aangezien de andere vraagstellers al een aantal vragen hebben gesteld, wil ik dit vanuit een welbepaalde invalshoek benaderen.

Het schoentje begint te knellen waar er sprake is van beroepsopleidingen die binnen het stelsel van het betaald educatief verlof zijn erkend. Die opleidingen komen niet meer in aanmerking. Uitzonderingen worden enkel gemaakt voor opleidingen die in een persoonlijk ontwikkelingsplan in het kader van een loopbaanbegeleiding zijn opgenomen.

Dit betekent dat de hogere instituten voor opvoedkundige wetenschappen (HIVO's) tussen twee stoelen komen te zitten. Het betaald educatief verlof is niet van toepassing in het onderwijs. Het is evenwel absurd te eisen van de honderden leerkrachten die aan een van de elf HIVO's bijkomende opleidingen volgen, dat ze in het kader van een loopbaanbegeleiding een persoonlijk ontwikkelingsplan zouden indienen.

Het zeer specifieke cursusaanbod van de HIVO's is bekend en op de noden en de behoeften van vele leerkrachten afgestemd. Het is specifiek op de verwerving van bijkomende pedagogische competenties gericht. Dit moet de leerkrachten toelaten hun lesopdracht op een kwalitatief hoger niveau te vervullen.

Bovendien leiden deze opleidingen na 3 jaar intensieve bijscholing tot het behalen van een diploma hogere opvoedkundige studies (DHOS). Dankzij deze opleiding worden heel wat cursisten nadien directeur, begeleider, pedagogisch adviseur of onderwijsinspecteur. Mijns inziens gaat het hier dan ook om een zeer arbeidsmarktgerichte opleiding binnen de onderwijssector.

Ik heb ondertussen verschillende mails met reacties ontvangen. Ik haal er vooral de reactie uit van een lid van het comité van directeurs van de academies beeldende kunsten. Hij somt de effectieve gevolgen op voor de inschrijvingen aan het deeltijds kunstonderwijs voor dit schooljaar. Ik wil even de punten overlopen die hij in zijn mail aanhaalt.

Leerkrachten uit andere onderwijsvormen die zich muzisch wensen bij te scholen, vallen uit de boot. De optie Kunstambachten leidt rechtstreeks naar een aantal knelpuntberoepen. De opties Fotografie en Binnenhuiskunst zijn arbeidsbericht en van een hoge professionele

kwaliteit. Mensen met een laag inkomen uit werk zien hun kans verdwijnen zich verder te ontwikkelen.

Door de HIVO's in het stelsel van de opleidingscheques niet te aanvaarden, wordt het kind met het badwater weggegooid. Leerkrachten zijn werknemers. Net als voor alle andere werknemers, versterkt dit hun positie een betere loopbaan uit te bouwen.

Minister, mijn vraag is zeer specifiek. Kunnen de opleidingen die door de HIVO's worden aangeboden, in de vaste lijst van de goedgekeurde opleidingen of in de lijst met uitzonderingen worden opgenomen? Het gaat hier tenslotte om arbeidsmarkt- en diplomagerichte opleidingen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

De heer Chris Janssens: Voorzitter, aangezien de vorige sprekers al vrij uitvoerig zijn geweest, zal ik trachten niet te veel in herhaling te vallen. De aanleiding tot de wijziging van de maatregel is hier al aangehaald. In bepaalde persartikelen stond te lezen dat te veel gebruik of, in dit geval, zelfs misbruik van de cheques werd gemaakt om op een goedkope manier hobbylessen of vrijetijdscursussen te volgen. Volgens de minister en de heer Leroy zou 60 procent van de cheques zijn gebruikt voor doeleinden waarvoor ze oorspronkelijk niet waren bedoeld.

Begin dit jaar heb ik de minister hierover een schriftelijke vraag gesteld. Hij heeft me laten weten dat werknemers in 2009 bijna 230.000 opleidingscheques hebben aangevraagd. Volgens datzelfde antwoord zijn de vijf meest gevolgde opleidingen horeca en voeding, universitair onderwijs, transport en logistiek, social profit en lerarenopleiding. Mijns inziens kunnen die sectoren niet meteen onder de hobbylessen worden gerangschikt.

Niettemin zijn de gebruiksvoorwaarden sinds 1 augustus 2010 gewijzigd. Voortaan kunnen de opleidingscheques enkel worden gebruikt voor opleidingen die in het kader van het betaald educatief verlof zijn erkend of voor opleidingen die deel uitmaken van het persoonlijk ontwikkelingsplan in het kader van een loopbaanbegeleiding. Voortaan worden dus ook van het gebruik van opleidingscheques, alle opleidingen uitgesloten die onder meer behoren tot de studiegebieden toerisme, diamantbewerking, mode, lederbewerking, muziekinstrumentenbouw, maar ook de opleidingen houtbewerking-schrijnwerkerij, schilderwerken, schoonheidsspecialist, voetverzorger en dergelijke meer. Deze opleidingen zijn inderdaad allemaal ook uitgesloten van het recht op betaald educatief verlof. Een aantal van die beroepen vallen tegenwoordig, of zelfs sinds lange tijd, echter onder de knelpuntberoepen.

In uw beleidsnota stelde u dat de bestaande financiële incentives doelmatiger moeten worden ingezet. De opleidingen waarvoor opleidingscheques gebruikt kunnen worden, moeten voldoende arbeidsmarktgericht zijn. Daarbij wordt altijd dat fameuze voorbeeld van het bloemschikken aangehaald, waarover inderdaad terecht een aantal vragen kunnen worden gesteld, maar zijn de andere opleidingen die ik aanhaalde en onder de knelpuntberoepen vallen, volgens uw inzichten dan ook niet meer arbeidsmarktgericht?

Voornamelijk door de wijzigingen die zijn ingegaan op 1 augustus van dit jaar, is het aantal aanvragen voor opleidingscheques bij de VDAB alleen al in augustus met 40 procent gedaald. Bovendien heerst er in de sector nog heel wat onduidelijkheid over de opleidingen waarvoor je momenteel, sinds de nieuwe regeling, al dan niet opleidingscheques mag gebruiken. Ook bij potentiële cursisten of al ingeschreven cursisten is er heel wat verwarring.

Minister, ik heb daarom een aantal vragen voor u. Hebt u omtrent de wijzigingen die u wilde invoeren, overleg gepleegd met de verantwoordelijken uit de betrokken sector? Zo ja, met wie en op welke datum? Hoe was hun houding tegenover deze wijzigingen?

Op 23 juli 2010 nam u samen met de Vlaamse Regering de beslissing. Vervolgens kregen de scholen, midden in de vakantie, een week tijd om zich aan de nieuwe regeling aan te passen. Op dat moment waren er al heel wat cursisten ingeschreven voor opleidingen die door de

maatregel niet meer in aanmerking zouden komen voor opleidingscheques. Daardoor zouden zij nu het dubbele moeten betalen dan oorspronkelijk werd voorzien of hebben heel wat cursisten hun geplande opleiding geannuleerd. De scholen en cursisten stonden dus voor een voldongen feit. Hoe verantwoordt u die snelle omschakeling? Waarom werd er niet meer tijd gegeven aan de betrokkenen om zich aan die nieuwe wijzigingen aan te passen?

Beaamt u formeel dat, zoals een aantal persartikelen hebben vermeld, 60 percent van de cheques voor zogenaamde hobbylessen of vrijetijdscursussen gebruikt werd? Waarop baseert u die cijfers dan? Over welke opleidingen gaat het dan specifiek?

Hoe wilt u tegemoetkomen aan de onduidelijkheid die er heerst over welke opleidingen al dan niet in aanmerking komen voor opleidingscheques?

Sinds de nieuwe wijziging die u hebt doorgevoerd, zullen enkel opleidingen die erkend zijn in het kader van betaald educatief verlof, nog in aanmerking komen voor opleidingscheques. U bent in deze regering aangesteld namens de N-VA en u laat dan een beslissing die u neemt, afhangen van een federale maatregel. Dat vind ik erg bedenkelijk. Kan er, bijvoorbeeld door de VDAB, geen eigen lijst worden samengesteld?

Hoe zult u bepalen of de cursist die een opleiding wil volgen die volgens u onder 'hobbylessen' thuishoort, deze opleiding al dan niet volgt met het oog op het uitoefenen van een dergelijk beroep?

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Voorzitter, minister, ik had niet verwacht dat er zoveel vragen over dit onderwerp zouden zijn. Die van mij is vrij laat ingediend omdat er nog heel wat communicatie over is geweest. Ik zal de vragen van mevrouw Helsen, die afwezig is, in mijn vraag opnemen, maar ze toch afzonderlijk vermelden, want ze hebben een andere invalshoek, namelijk Onderwijs.

Iedereen in deze commissie Economie en Werk is het ermee eens dat de opleidingscheques meer georiënteerd moeten worden naar arbeidsmarktgerichte opleidingen, terwijl men daar in de commissie Onderwijs een andere mening over heeft: daar dringt men nogal aan op de participatie in het levenslang en levensbreed leren. Dat is natuurlijk een bekommernis die wij allemaal delen, de vraag is alleen of de middelen van het budget Werk moet komen. Ik wil ook benadrukken dat de vraag van mevrouw Helsen oorspronkelijk gericht was tot minister Smet, maar werd doorverwezen naar deze commissie. Ik zal haar hoe dan ook adviseren om haar vraag, minstens gedeeltelijk, te hernemen en ook aan minister Smet te stellen.

Ik wil toch de nuance aanbrengen dat het duidelijk is dat we inderdaad akkoord gaan dat de middelen moeten worden georiënteerd op arbeidsmarktgerichte of meer arbeidsmarktgerichte opleidingen. Dat is trouwens ook de teneur van het advies van de SERV geweest in verband met de hervorming van het stelsel van de opleidingscheques. We willen daar geen afbreuk aan doen, het kan zijn dat de middelen voor algemene opleidingen, levensbreed en levenslang leren, uit het budget van Onderwijs moeten komen.

Minister, voor de rest sluiten de vragen aan bij de vragen die al werden gesteld. Ik wil toch ook uw aandacht vragen voor de twee heel concrete vragen die mevrouw Helsen stelt. Ze herneemt de voorstellen van de onderwijskoepels om als startdatum van de opleiding niet het moment van de opleiding, maar wel het moment van de inschrijving te nemen, want dat zou al een heel pak problemen kunnen oplossen – hetzelfde ook om aan de onderwijsinstellingen de opleidingscheques terug te betalen die de leerlingen voor 1 augustus 2010 hebben aangevraagd en op die manier niet voor financiële verrassingen te komen staan. Voor de rest verwijs ik naar de vraag zoals ze door mevrouw Helsen is ingediend.

Wat mijn vraag betreft heb ik ondertussen vernomen dat u, minister, ondertussen aan de VDAB opdracht hebt gegeven om die lijst van opleidingen binnen het betaald educatief verlof te screenen en een aangepaste interpretatie uit te werken. De VDAB zou dat gedaan

hebben waardoor per opleidingsverstrekker een lijst is uitgewerkt met opleidingen die voortaan niet meer zullen vallen onder het systeem van de opleidingscheques. Dat is ook terug te vinden op de website. In die zin zou men een stap vooruit gezet kunnen hebben. Mijn eerste vraag is dan ook of die bijsturing resultaat heeft. In de pers lezen we dat er een daling van 40 percent van het aantal aanvragen zou zijn. Andere cijfers spreken over een terugval van 8 percent ten opzichte van vorig jaar. Ik heb daarvoor een schriftelijke vraag ingediend om na te gaan of er daarover cijfergegevens ter beschikking zijn.

U hebt toegegeven dat er wat kinderziekten waren met het systeem en blijkbaar heeft de Vlaamse Regering aan de SERV gevraagd om de nieuwe regelgeving te optimaliseren. Dat is mijn tweede vraag. Er is een advies van de SERV geweest op 9 juni 2010. Dat is een advies over die hervorming van de opleidingscheques waarin de SERV een paar heel concrete basisprincipes naar voren schuift. Gaat dat de lijn zijn die gevolgd moet worden of zal er daarvoor een volledig advies gemaakt moeten worden?

Ik verwijs ook naar de link met de opleidingscheques en de persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP's) omdat de opleidingscentra blijkbaar worden overspoeld door vragen van cursisten die alleen maar een attest willen dat ze een POP hebben en op die manier kunnen ze wel in aanmerking komen voor die opleidingscheques. Dat mag natuurlijk niet de bedoeling zijn, want op die manier gaat men op lange termijn uiteindelijk de hele doelstelling en de ernst van de POP's ondermijnen en het herleiden tot het formeel afleveren van attesten waardoor men wel in aanmerking komt. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat dit niet het geval mag zijn en dat daaraan veel aandacht wordt besteed.

Ten slotte is er de problematiek van het vrij verkeer van werknemers, maar dat is ook al aangehaald door verschillende collega's. Blijkbaar is er een onzorgvuldige formulering in het besluit waardoor inwoners van Duitsland en Wallonië enzovoort die hier werken, in aanmerking kunnen komen, terwijl Vlamingen die hier wonen maar werken in Wallonië of het buitenland, zelfs niet met bemiddeling door EURES, daar niet voor in aanmerking komen.

Dat is mijn derde vraag. Tot daar een korte samenvatting en verwijzing naar de opmerkingen die al over het probleem zijn gemaakt.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Minister, het is altijd moeilijk om een fout gelopen situatie recht te trekken. Meestal is het dan degene die ze rechte trekt, die de kritiek naar zijn hoofd gegooit krijgt en niet degene die ze scheef laat lopen. Ik hoor veel mensen zeggen dat sommige mensen die opleidingscheques verliezen. Ik heb ook verschillende e-mails gekregen. Ik kan daar begrip voor opbrengen.

Ik heb een probleem met de logica die verschillende collega's volgen, buiten de heer Laurys. Ik kan heel goed begrijpen dat het spijtig is dat men niet meer kan deelnemen aan het verenigingsleven omdat het te duur geworden is om zich in te schrijven voor een opleiding Fotografie of wat dan ook. Daar kan ik allemaal inkomen. Maar dan moet men wel de vraag stellen, zoals de heer Laurys heeft gezegd, of dat budget van het departement Werk moet komen. Daar zit het probleem. Middelen voor levensbreed leren moeten van Onderwijs komen. Als we het verenigingsleven willen ondersteunen, kunnen we dat langs die weg doen. Maar het mag niet komen van Werk.

Als 60 procent van de opleidingscheques niet gebruikt wordt waarvoor ze bedoeld zijn, moet ons dat toch aan het denken zetten. Ik heb zelf ook navraag gedaan. Het gaat om cocktails shaken, salades 'Altijd de zomer in huis', bloemschikken, wokken een kunst, initiatie in de Belgische bieren. Ik heb heel veel begrip voor het feit dat mensen dat vragen en voor het idee dat we daar geld aan moeten besteden, maar de vraag is of dat van Werk moet komen. Dat is het punt hier. Het is inderdaad een besparing, maar als we ervoor kiezen om daarop in te zetten, moet het geld van Onderwijs of zo komen. Ik steun het volledig om geld te geven aan het verenigingsleven, maar niet vanuit het beleidsdomein Werk.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik ben het au fond niet eens met het idee dat er iets fout zou zijn gelopen. Iedere regering wikt en weegt hoe men een budget rond moet krijgen en neemt daarbij beslissingen. Als men wat ruimer zit, kan men meer dingen doen en als men moet besparen, moet men dat doelgericht doen. De vraag is dan of het doelgericht is.

Bij die besparingsinspanning – en ik richt me tot u, ook als minister van Begroting – moeten we ons rekenschap geven van het fenomeen dat we altijd proberen te bestrijden, namelijk het probleem van verkokering. De heer Diependaele illustreert dat eigenlijk met zijn vraag of het geld van Werk of van Onderwijs moet komen. Onze Vlaamse administratie heeft na de verzuiling een proces gekend van verkokering, waarbij elke administratie en minister systemen hebben die subsidiëren. Je hebt dan initiatieven die op het raakvlak zitten van verschillende administraties, subsidiesystemen of geldstromen. Het gevaar is, als je een besparingsopdracht hebt, dat iedereen in de periferie van zijn of haar bevoegdheidsdomein gaat knippen. Op een bepaald moment rafelt het weefsel dan zo uit dat ook goede initiatieven ten onder dreigen te gaan. Ik vraag daar aandacht voor. Ik uit er geen kritiek op.

Ik zat hier in een debat over vredeseducatie. Daar deed zich dat voor. Gisteren ging het over de vormingsinstellingen met minister Schauvliege. Nu is er dit discussiepunt. De opmerkingen van de heer Diependaele onderschrijven het risico op die opnieuw dreigende verkokering.

Er wordt verwezen naar het betaald educatief verlof. Is dat een open of een gesloten lijst? Als men het op het federale niveau aanpast, gaan wij daar dan automatisch in mee? Of hanteren we een eigen Vlaamse lijst?

Ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Laurys naar de stand van zaken van het POP. Wie een POP heeft, zou wel opleidingscheques kunnen aanvragen. In het werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) is in een groeipad voorzien. Er zou ook een stuurgroep worden opgericht die dat begeleidt. Is er advies gevraagd aan de sociale partners?

De voorzitter: Er zijn vijf verzoekschriften. Met jullie goedvinden sturen we die mensen het verslag, met inbegrip van het antwoord van de minister.

Ook bij de Vlaamse ombudsman zijn nogal wat vragen binnengekomen. Daarom wil ik hem in dit debat ook graag aan het woord laten.

De heer Bart Weekers, Vlaams ombudsman: Ik apprecieer dat ik hier vandaag mag zijn. Ik heb deze zomer 23 klachten over deze beleidswijziging ontvangen. Ze spelen deels in op beleidskeuzes. Voor dat onderdeel van de klachten zal ik me onthouden van commentaar. In de klachten zitten ook andere dingen die de ombudsman wel interesseren. Ik heb drie aanbevelingen. Ik zal die pas doen nadat ik het antwoord van de minister heb gehoord. Ik kom van de Raad van State, ik ben gewoon om te gaan met woord en wederwoord. Ik wil u de aanbevelingen nu al wel meegeven.

De aanbevelingen hebben te maken met beleid en tijd. Over de eerste kan ik kort zijn. Mijn eerste aanbeveling zal wellicht zijn: communiceer voortaan duidelijk en tijdig.

Ik wil het vooral hebben over mijn twee andere aanbevelingen, met een invalshoek specifiek aan de ombudsman. De aanbevelingen hebben specifiek betrekking op de 23 klachten die ik heb ontvangen.

Voor de tweede aanbeveling verwijs ik naar het gezegde ‘de overheid wikt, maar de tijd beschikt’. Ik stel vast dat de opleidingscheques in 2003 in artikel 5 van het besluit uitdrukkelijk niet als een subjectief recht zijn bepaald. Wat is een subjectief recht? Een subjectief recht is iets waarop de burger automatisch recht heeft, zodra hij de regelgeving leest en dat vraagt. Het siert echter de Vlaamse overheid dat ze sinds 2003 in de feiten de regelgeving wel als een subjectief recht beschouwd heeft, met andere woorden: wie vraagt, die krijgt.

Een overheid die dit doet, stelt zich echter bloot aan een aantal risico's, niet enkel budgettaire, maar ook tijdrisico's. Die tijdrisico's hebben mij in dit dossier bijzonder getroffen. Wat zijn tijdrisico's? Daarvoor moet je kijken naar het soort maatregel. Opleidingscheques hebben vanuit het tijdsperspectief een duidelijke band met een onderwijslogica. Als je als overheid iets wilt veranderen in die regelgeving en een impopulaire maatregel wilt nemen, zit je met een hakbijldatum van 1 september. Als je die hakbijl niet respecteert, ben je dadelijk een jaar verder. Een verstandige overheid mikt dus op 1 september.

'De overheid wikt, maar de tijd beschikt' betekent ook dat je de zware temporele aanknopingspunten van je regeling goed in de gaten houdt. De overheid zag, in de regeringsverklaring en de beleidsnota van de minister, het probleem aankomen. Het was midden 2009 vrij duidelijk dat er een probleem was. Eind 2009 zie ik een twijfelende overheid. In het WIP zie ik nog de keuze om eventueel naar andere beleidsdomeinen te stappen. Ik verwijs naar de discussie hier tussen Werk en Onderwijs. Dat is de wikkende overheid, die aftast voor de beleidskeuze.

Maar ondertussen tikt en tikt die temporele kalender. In juli zien we een communicatie. Als buitenstaanders zien we niet veel van wat er intussen gebeurt. Dan komen er 23 klagers bij mij en ze leggen precies de vinger op die tijdsklok. De cursisten hebben een vrij korte horizon. Ze hebben het over juni of juli, wanneer ze de beslissing nemen om zich in te schrijven. De verstrekkers hebben een langere horizon. Sommigen hebben het over hun audits. Ook ik heb die klachten gekregen, nog andere klachten dan u. Het gaat om bedragen van 4000 tot 5000 euro. Hun tijdsklokje is al een stuk vroeger dan juni of juli beginnen te tikken. Daarom wijzen zij terecht op dat tijdsaspect. Mijn tweede aanbeveling is dus dat het parlement, in het licht van zijn controletaak, zou nagaan waar precies die klok heeft getikt, en vooral of die cursisten en die verstrekkers geen punt hebben als ze aandringen op een meer genereus overgangsrecht.

Mijn derde aanbeveling betreft het preventief checken van de gewijzigde cheques. Voor mij is het duidelijk dat de overheid dit tijdsprobleem heeft willen oplossen door de maatregel voor te stellen als een begrotingsmaatregel. Dat is niet zozeer zo in de persmededeling, die begint met de problematiek van de grotere arbeidsmarktgerichtheid, maar als we naar de aanhef van het besluit in het Belgisch Staatsblad kijken, zien we duidelijk dat er enkel over de begroting wordt gesproken. Ik zie ook dat er geen reguleringssimpactanalyse (RIA) is gevraagd en dat het advies bij hoogdringendheid bij de Raad van State is overgeslagen.

Dat zijn natuurlijk fenomenen die ik vrij goed ken uit mijn vorige beroepsleven. Ik weet dat dit vaak is ingegeven door het verlangen tijd te winnen. Ik heb in mijn vorige beroepsleven vaak gedacht: je kunt nu wel die tijd winnen, maar wat met het tijdverlies achteraf? Misschien wijst alleen al het feit dat ik hier vandaag zit, enigszins op dat tijdverlies.

Daarom is mijn derde aanbeveling: probeer alsjeblieft geen tijd te winnen vooraf door de preventieve controles uit te schakelen, want die hadden u wellicht kunnen wijzen op een aantal problemen die worden opgeworpen. Probeer dat niet te doen, al is het maar uit eigenbelang, om naderhand geen tijd te verliezen.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, ik zie dat dit duidelijk iets is dat leeft. Dat is ook logisch. Opleidingscheques waren heel ruim verspreid. Mensen zien dus dat daar iets aan verandert.

Een lid heeft me naar cijfers gevraagd. Ik ben ook benieuwd naar de cijfers. Dan gaat het niet zozeer over de vraag hoeveel minder mensen opleidingscheques hebben. Als minister van Financiën en Begroting, vanuit begrotingsoogpunt, vind ik dat heel interessant. Daar heeft men gelijk in: het is ook een besparingsmaatregel. Het benieuwt me echter ook hoeveel mensen met hun opleidingen stoppen omdat ze geen opleidingscheques meer krijgen. Ik kom daar straks misschien nog inhoudelijk op terug, maar ik heb die cijfers nog niet. Ik ben echter heel benieuwd naar de percentages van de inschrijvingen, om te zien welk effect dat daarop heeft.

Ik wil meteen ook reageren op het punt dat de heer Watteeuw in zijn inleiding heeft aangehaald en dat ook de heer Laurys heel duidelijk heeft aangekaart, namelijk dat van de buitenlanders. Dat is een keuze die de wetgever heeft gemaakt: opleidingscheques zijn gebonden aan de werkplaats en niet aan de woonplaats. Daarom komen buitenlanders die in Vlaanderen werken, wel in aanmerking en Vlamingen die in Wallonië werken niet. Dat is een keuze die we vanuit Europees oogpunt moeten maken.

De ombudsman heeft het eigenlijk aangehaald: het meer arbeidsmarktgericht maken van de opleidingscheques was eerst en vooral een onderdeel van het regeerakkoord, stond ook effectief in mijn beleidsnota en werd door de sociale partners eveneens beschouwd als iets dat moest gebeuren, want het staat in het WIP. De ombudsman heeft gezegd niet te weten wat er ondertussen is gebeurd, tussen het WIP en juli. Daarom wil ik daar toch enigszins op ingaan. Ik wil de kroon niet ontbloten: de sociale partners moeten overleggen zoals zij dat willen. Vanaf eind 2009 en in de loop van 2010 zijn er veel overlegmomenten geweest waarbij we dat meer arbeidsmarktgericht maken van de opleidingscheques met de sociale partners binnen de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en met de koepelorganisaties van onderwijs en SYNTRA hebben besproken. Mijn bedoeling was vooral de sociale partners maximaal de kans te geven tot een vergelijk te komen, ook om een draagvlak te creëren. Zij hebben me altijd gezegd dat ze dachten het te zullen halen, tot op een bepaald ogenblik duidelijk was dat er geen consensus mogelijk was. De meeste cheques worden in augustus en september aangeschaft. De vraag rees of ik hiermee moest wachten, en dan zou ik bijna een heel jaar moeten wachten, of het nu moest invoeren. Iedereen wist immers dat we er mee bezig waren. Uit budgettaire noodzaak hebben we dan uitdrukkelijk beslist dat onmiddellijk uit te voeren. Ik vind dat we het overleg een kans moeten geven, en dan moet de regering zelf een beslissing nemen. Dat is wat we hebben gedaan. We hebben onze verantwoordelijkheid genomen en een beslissing genomen die snel ingang moest vinden.

Dan was er de vraag naar overgangsmaatregelen in functie van het moment van het bestellen van de cheques. Dat zou aanleiding geven tot verwarring. Het zou kunnen zorgen voor een systeem waarbij sommige deelnemers voor eenzelfde cursus of opleiding nog wel en andere niet meer een beroep zouden kunnen doen op opleidingscheques, tenzij we alles met 1 jaar zouden uitstellen. Overgangsbepalingen zouden kunnen leiden tot een heel rare situatie. Daarom hebben we, na grondig overleg met de sociale partners en anderen, toch de knoop zelf doorgehakt en snel een beslissing genomen.

Daarmee is dat niet rond voor mij. Er werd hier regelmatig gesteld dat ik ben teruggevallen op het betaald educatief verlof. Ik ben er me zeer goed van bewust dat betaald educatief verlof niet het beste middel is met betrekking tot de arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingscheques, maar bij gebrek aan enig ander ook elders bestaand systeem leek het me nuttig en zinvol om het enige bestaande systeem, dat de vrucht is van sociaal overleg, te nemen als richtlijn voor de opleidingscheques. Er werd me gevraagd of ik dat ga blijven gebruiken. Het is de bedoeling te komen tot een meer arbeidsgerichte lijst, in overleg met de sociale partners. Ik denk echter dat dit nog aan bod zal komen in mijn antwoord.

Ik zal nu antwoorden op de vragen over overgangsmaatregelen, overleg, herziening, en de reden waarom we die lijst van betaald educatief verlof hebben genomen.

Ik wil het eerst hebben over de inschatting van het gebruik van de opleidingscheques. Een vraag was hoe we aan de verhouding 60/40 komen. We hebben samen met de VDAB een inschatting gemaakt van de redenen waarom een opleiding wordt gevolgd. Gebeurt dat uit persoonlijke interesse of om iets te ondernemen op de arbeidsmarkt? Er zijn hier voorbeelden gegeven van cursussen die worden gevolgd met opleidingscheques. Een heel nuttige is een muziekoopleiding. Er zijn 10.000 opleidingscheques voor muziekoopleidingen. Ik ben er zeker van dat die niet allemaal worden gebruikt om in de loopbaan iets mee te doen. Ik besef ook goed dat je ook op een andere plaats vaardigheden kunt aankweken. Je zou kunnen zeggen

dat bloemschikken bepaalde vaardigheden oplevert die nuttig kunnen zijn in je beroep. De vraag is of het voor een hobby is, of arbeidsmarktgericht.

Veel nieuwe cursussen die worden gegeven, zijn niet arbeidsmarktgericht, zoals kralen maken, hondencoiffure, tenen lezen, sommelier. Elk van die opleidingen kan arbeidsmarktgericht zijn. Als ze bedoeld zijn voor en deel uitmaken van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) zullen en kunnen ze opleidingscheques blijven krijgen. We baseren ons op de lijst educatief verlof en als het arbeidsmarktgericht is, komt het in aanmerking.

Dan kom ik bij de vragen over de erkende opleidingsverstrekkers en opleidingen. Voor een volledig up-to-date overzicht van de opleidingsverstrekkers en opleidingen die na 1 augustus erkend zijn in het kader van de opleidingscheques, verwijs ik naar de site van de VDAB. Voor de volgende opleidingen waarvan sprake in de vragen kunnen opleidingscheques worden gebruikt. Ik begin met de hogere instituten voor de opvoedkundige wetenschappen. Die blijven erkend als opleidingsverstrekker in het stelsel van opleidingscheques voor werknemers. Door hen verstrekte opleidingen die momenteel zijn vastgelegd, kunnen verder worden betaald met opleidingscheques. Voor de toepassing van het nieuwe besluit voor de opleidings- en begeleidingscheques, wordt vanaf het in werking treden van hbo5, dit beschouwd als hoger onderwijs, en is het dus ook opgenomen in een nieuwe maatregel. Hbo5-opleidingen komen dus ook in aanmerking voor het gebruik van opleidings- en begeleidingscheques. De opleidingscheques kunnen nog steeds worden gebruikt voor cursussen die worden gegeven door de vormingscentra, die in het kader van nascholing voor onder andere directeurs en leerkrachten worden georganiseerd.

De opleidingscheques moeten altijd gebeuren op initiatief van de werknemer. Dat is de filosofie van de opleidingscheques. Voor de werkgevers bestaan andere steunmaatregelen. Het is niet de werkgever die bepaalt dat iemand een cursus gaat volgen, het is de werknemer zelf die het initiatief neemt om een opleiding te volgen. Dat is een verschil.

Er wordt ook verwezen naar knelpuntberoepen. Misschien staat schrijnwerkerij niet op de lijst, maar binnen- en buitenschrijnwerkerij komen nog altijd in aanmerking voor opleidingscheques. Dat maakt dat schrijnwerkerij nog altijd met opleidingscheques kan worden gevolgd.

Dan is er de garantie over de arbeidsmarktgerichtheid. Naast de opleidingen die op de lijst van betaald educatief verlof staan, blijft het mogelijk om voor opleidingen die buiten die lijst vallen, opleidingscheques te krijgen. Dan moeten ze worden opgenomen in het POP van het individu. Die loopbaanontwikkelingsplannen moeten opgesteld zijn bij een loopbaanbegeleider. Dan kan een werknemer voor een opleiding die niet erkend is in het kader van betaald educatief verlof opleidingscheques voor werknemers toch nog gebruiken. Hiervoor is een attest nodig van de loopbaanbegeleider, maar dat kan pas worden afgeleverd na een degelijk loopbaanbegeleidingsproces.

Zowel de vorige Vlaamse Regering als de huidige heeft uitdrukkelijk de wens uitgedrukt om meer tot de filosofie te komen van een POP. Dit instrument hebben we gebruikt om de opleidingscheques beter te richten, maar tegelijk ontwikkelen we verder de filosofie van de persoonlijke loopbaanbegeleiding. Dit zal de grootste stimulans zijn die er de voorbije jaren is geweest om stappen vooruit te zetten in de loopbaanbegeleiding. Die kunnen vandaag al worden afgeleverd.

Een lijst met erkende opleidingen voor betaald educatief verlof was op het moment van de beslissing de enige afgebakende, bruikbare lijst. Om het systeem van opleidingscheques beter af te stemmen op de Vlaamse arbeidsmarkt, wordt gewerkt aan een Vlaamse definitie van de opleidingen die in het kader van de opleidingscheques als arbeidsmarktgericht kunnen worden beschouwd.

Het betaald educatief verlof was een keuze omdat we nu een oplossing moesten hebben. We hadden een proces van overleg gehad. De SERV is niet tot een consensus gekomen. Daarom

hebben we hiervan gebruik gemaakt. We konden ook niets doen en nog een jaar wachten. Maar welke stimulans is er om volgend jaar tot een consensus te komen in de lijst? We hebben nu beslist om te kiezen voor een bestaande lijst. Ik ben bereid om volgend jaar tot een nieuwe lijst te komen.

De sociale partners weten nu dat we de filosofie die in het WIP staat, echt menen. Ik ben graag bereid om in te gaan op de opmerkingen dat we onze arbeidsmarkt beter moeten afbakenen en naar eigen Vlaamse arbeidsmarktgerichtheid kijken.

Ik wil nog even ingaan op de terugbetaling en de communicatie. Als de werknemer al opleidingscheques heeft gekocht voor opleidingen die zouden starten na 31 juli en die zouden niet meer voldoen aan de voorwaarden, zijn er twee mogelijkheden. Ofwel heeft de werkgever ze nog niet gebruikt en kan hij ze gewoon door de VDAB terugbetaald krijgen. Ofwel heeft de werknemer zijn opleidingscheques wel al gebruikt voor 31 juli voor opleidingen die starten na 31 juli, en dan bezorgt de opleidingsinstelling de cheques terug aan de werknemer en bezorgt de werknemer ze terug aan de VDAB. De werknemer krijgt dus sowieso zijn opleiding terugbetaald als hij zijn opleidingscheques al had.

De snelheid van de wijzigingen werd ingegeven door de budgettaire noodzakelijkheid. Om dat op te vangen, werd op verschillende manieren overlegd en gecommuniceerd over de nieuwe maatregel. De eerste communicatie gebeurde naar aanleiding van de wijzigingen op 23 juli via een overleg met de betrokken organisaties, Onderwijs en SYNTRA. Er vertrok eveneens een mailing naar alle erkende private opleidingsverstrekkers, Onderwijs en SYNTRA met alle nodige informatie en de vraag om hun cursisten te informeren.

Ik heb achteraf gezien dat er effectief wat klachten waren. Het werd aangevoeld als veel te laat. Ik zal daar in de toekomst en met het oog op de wijziging van volgend jaar, zeker rekening mee houden.

Op 1 september volgde een tweede communicatie, die verder inging op de 'frequently asked questions'. Die werd toegelicht aan de verschillende koepelorganisaties en het departement Onderwijs. Zij hebben op hun beurt hun leden of instanties geïnformeerd. De erkende private opleidingsverstrekkers kregen eveneens een bijkomende mailing.

Ik zal aan die twee punten in de toekomst nog meer aandacht besteden. Dat was ook een aanbeveling van de ombudsman. Er is duidelijk gebleken dat daar een verbeterproces mogelijk is.

De informatie staat eveneens ter beschikking op de website van de VDAB. Maar ook het callcenter van de VDAB kon en kan alle nodige informatie verschaffen. Er is zelfs een speciale helpcel Opleidingscheques opgericht, waar de instellingen met concrete vragen, bijvoorbeeld of hun specifieke opleiding in aanmerking komt, rechtstreeks terecht kunnen bij de experts ter zake van de VDAB.

De voorzitter: Collega's, we moeten een verslaggever aanwijzen voor de behandeling van de verzoekschriften.

– *De heer Chris Janssens wordt als verslaggever aangewezen.*

De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Minister, als het over systemen als de opleidingscheques gaat, is het belangrijk dat de regering en het parlement klaar en duidelijk communiceren met de burger. Dat betekent dat we voorzichtig moeten zijn met het opstapelen van wijzigingen. Het systeem van opleidingscheques is al vrij veel gewijzigd. Nu wordt het zeer fundamenteel gewijzigd, en volgend jaar krijgen we opnieuw een wijziging. Dat betekent dat mensen geen houvast hebben aan dat systeem.

We zien duidelijk dat het begrotingsaspect voor u zeer belangrijk is geweest. We moeten dat niet verbergen. Maar ik erger me aan het feit dat men, om dat bedrag binnen te halen, allerlei

truken probeert te hanteren. Ik heb het daarnet al gezegd: men maakt een karikatuur en bestrijdt vervolgens die karikatuur. Altijd maar met dat bloemschikken komen, terwijl de vorige minister van Werk een duidelijke visie had op wat arbeidsmarktgericht was. Hij heeft dat zeer omstandig uitgelegd in antwoord op een vraag van mevrouw Franssen. Dit is het houvast dat de opleidingsverstrekkers en wij, parlementsleden, hebben om te bekijken hoe dat systeem werkt. Maar dit dan plots veranderen, zonder dat er een duidelijke interpretatie wordt gegeven van wat arbeidsmarktgerichtheid nu is, vind ik vreemd. U hebt nog altijd niet gezegd wat arbeidsmarktgerichtheid voor u is. Het enige wat ik onthoud, is: arbeidsmarktgerichtheid is wat op de lijst van betaald educatief verlof staat. Ik vind dat geen goede manier van werken.

U hebt gezegd dat er geen unanimititeit is in de SERV. Dat kan best zijn. Maar ik heb ook gezien dat de SERV een advies heeft gegeven over het stelsel van opleidingscheques en de hervorming ervan. Dat is een interessant advies. Als je daarmee verder werkt, zou je tot een interessant systeem kunnen komen. En dan zou dat inderdaad een klein beetje meer tijd gekost hebben en zou je niet op 1 september begonnen kunnen zijn. Je zou inderdaad ook niet zoveel bedragen hebben kunnen besparen.

U zegt dat u beter had kunnen communiceren met de opleidingsverstrekkers. Maar de gevolgen voor hen zijn zwaar. Voor die kleine vzw's is, in het geval van het verzoekschrift, 5600 euro niet niks. Minister, u bent overhaast te werk gegaan. Dit is geen voorbeeld van goed bestuur. Het enige criterium dat hier heeft meegespeeld, is hoeveel u kon besparen. Ondertussen maakt u een systeem dat zijn nut al had bewezen, voor een deel kapot.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik zou gerustgesteld moeten zijn door uw antwoord. U zegt dat hbo5-opleidingen in aanmerking komen. Dat strookt niet met mijn informatie. Ik heb dat nochtans gecheckt bij verscheidene opleidingsverstrekkers. Blijkbaar is er toch nog ergens een kink in de communicatie tussen wat u wellicht heel goed bedoelt en de praktische uitwerking ervan. Ik blijf met mijn bezorgdheid zitten. Ik onthoud dat u zegt dat ze worden erkend, maar ik hoop wel dat u even bereid bent om af te dalen in uw administratie om te zien waar er nog een mogelijke bottleneck kan zitten.

Net als de heer Watteeuw vind ik dat het heel duidelijk was, aangezien de beslissing er zo snel en met weinig overleg kwam, dat u op zoek was naar geld of naar financiële ruimte om uw eigen beleid te kunnen voeren in dit domein. Het is inderdaad heel jammer dat daardoor het belangrijke en relevante systeem van de opleidingscheques, dat zich op het snijpunt van bevoegdheden bevindt, het kind van de rekening wordt.

U bent ook bevoegd voor Financiën. U zou het op een andere manier kunnen hebben aangepakt. Ik hoor hier collega's zeggen dat het in de begroting van Onderwijs moet worden opgenomen. Ik kan u als lid van de commissie Onderwijs zeggen dat daar grote uitdagingen zijn. Daar is eigenlijk nog extra geld nodig. Het is heel kort door de bocht te stellen dat Onderwijs het zelf moet regelen. Er is op dit ogenblik een hoorzitting aan de gang over het kleuteronderwijs. Dat wordt vandaag nog altijd niet op hetzelfde niveau gefinancierd als het lager onderwijs. Ik verwijs ook naar het debat van gisteren in de plenaire vergadering: gezien de grote uitdagingen in onze maatschappij mag daarvoor extra geld worden vrijgemaakt. Ik vind het verkeerd om de discussie op die manier te voeren. We zouden toch van een minister die op de centjes zit, een andere redenering mogen verwachten.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik had een heel specifieke invalshoek met betrekking tot de HIVO's. Ik begrijp dat die daar volledig onder vallen. Dat leidt tot het verkrijgen van een diploma dat uitzicht biedt op een loopbaantraject waardoor er in de sector op een hoger niveau kan worden gewerkt. De ombudsman zei ook dat de communicatie voor verwarring heeft gezorgd.

Mevrouw De Knop, u hebt een punt: Onderwijs is een andere materie. Maar ik heb uit het antwoord van de minister toch begrepen dat zelfs de werklozen bepaalde opleidingen volgen die dan toch leiden naar een werk waardoor hun situatie verbetert. Zij kunnen dus wel in aanmerking komen.

Minister Philippe Muylers: Werkzoekenden komen niet in aanmerking. Zij hebben hun gratis opleidingen.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Maar zij zitten in een andere sector. Mevrouw De Knop, ik heb de indruk dat u niet volledig hebt begrepen wat de minister heeft gezegd.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

De heer Chris Janssens: Minister, in tijden van besparingen moet er in elk beleidsdomein worden bespaard en dus ook, helaas, in Werk. Niemand heeft problemen met besparingen op een aantal zogenaamde hobbyopleidingen. Als ik de lijst zie van beschikbare opleidingen, vraag ik mij soms af wie ze uitvindt. Er zitten dwaze dingen bij die duidelijk niet arbeidsmarktgericht zijn. Mijnheer Watteeuw, men kan daarin een duidelijk onderscheid vinden. Er zijn er andere die een beetje op de wip zitten. Het is moeilijk te bepalen of ze arbeidsmarktgericht zijn of niet. Het is in elk geval duidelijk dat het een vorm van chaotisch bestuur is om op een dergelijke overhaaste manier maatregelen te nemen, zonder die te communiceren met de cursisten, met potentiële cursisten of met de sector zelf.

Minister, u zegt dat u wel overleg hebt gehad met de sociale partners. Ik verwijs naar een artikel in De Standaard van 24 september 2010, een interview met mevrouw Caroline Copers, algemeen secretaris van het Vlaams ABVV. Over de besparingen op de opleidingscheques zegt zij: “Muylers laat uitschijnen dat hierover een vergelijk was met de sociale partners. Niets is minder waar.” Nu zegt u dat u wel degelijk, voorafgaand aan uw beslissing, overleg hebt gehad. Dat is een tegenspraak.

Minister Philippe Muylers: Ik heb gezegd dat er geen vergelijk was, geen consensus.

De heer Chris Janssens: U hebt op geen enkele manier laten uitschijnen met wie u in de maanden voorafgaand aan uw beslissing overleg hebt gehad.

Ik hoop alleen maar dat het bij de geannuleerde cursussen, die al massaal zijn aangekondigd, niet gaat om mensen die hun opleidingscheques wilden gebruiken om hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Tot slot nog één bijkomende vraag. Er is een audit gedaan van ongeveer 5000 euro door een opleidingsverstrekker die nu geen opleidingen meer zal kunnen geven. Dat zal sowieso gepaard gaan met een financiële aderlating voor die mensen. Kunnen zij ergens terecht om de kosten van die audit te recupereren?

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Minister, ik volg uw redenering. Tijdens de vorige legislatuur hebben wij ook al vragen gesteld over die opleidingscheques. De scheeftrekking is er niet alleen in de verhouding 60-40, maar ook tussen groot- en laagverdieners. Daar zijn bijstellingen nodig.

De levenslange of levensbrede opleidingen kunnen inderdaad misschien via de POP's worden opgevestigd. Een POP is natuurlijk wel een eindevaluatie bij het opstellen van een loopbaantraject. Iemand die plots een opleiding wil volgen die wel arbeidsmarktgericht is maar niet veel voorkomt, zit natuurlijk vast.

Ik heb wel wat moeite met die overgangsmaatregelen. Er zouden tezelfdertijd cursussen zijn die al naargelang, wel of niet worden betaald. Het zou een valabel criterium geweest zijn door te zeggen dat vanaf een bepaald ogenblik de cheques niet meer worden terugbetaald. Dat zou even objectief zijn als de maatregel die nu is genomen. Hier had u iets meer moeten tegemoetkomen aan mensen die al financiële initiatieven hebben genomen.

Voor de rest noteer ik dat men naar eigen arbeidsmarktgerichte opleidingen zal gaan. Ik veronderstel dat ook het advies van de SERV daarbij zal worden gehanteerd.

Ook het werkplaatsgerelateerde aspect is een keuze die op een bepaald ogenblik wordt gemaakt.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Mevrouw De Knop, ik ben me er heel goed van bewust waar het onderwijs in Vlaanderen nog voor staat, ook op budgettair vlak. Maar geldt dat dan ook niet voor de arbeidsmarkt? Denkt u dat er daar geen uitdagingen zijn? En daar wordt bespaard door de logica te volgen dat het beleidsdomein zelf moet voorzien in zijn middelen. Dat lijkt me toch maar heel normaal.

De voorzitter: De heer Weekers heeft het woord.

De heer Bart Weekers: We zijn goed vertrokken als blijkt dat mijn eerste aanbeveling al wordt opgevolgd vooraleer ik ze nog maar geformuleerd heb.

Aanbevelingen 2 en 3 betreffen het overgangsrecht. Ik heb niets gehoord over de verstrekkers. Wat de cursisten betreft, werd daar zonet ook al op gealludeerd. Ik toets dan aan de billijkheid. Die cursist heeft uiteraard niets te maken met het feit dat het sociaal overleg heel lastig verliep. Daarom kies ik de kant van de cursist. Ik vind nog steeds dat het overgangsrecht te weinig genereus is.

Wat aanbeveling 3 betreft, noteer ik dat er geen vergelijk werd gevonden bij het sociaal overleg. Ook in dat geval geldt nog steeds dat de preventieve cheques hun plaats verdienen.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Wat de opmerking van het ABVV betreft, was mijn antwoord duidelijk. We hadden geen vergelijk over de wijze waarop dit moest gebeuren. Er was een vergelijk, dat is er nog altijd, over het meer arbeidsmarktgericht maken van de opleidingscheques. Wanneer ik laat uitschijnen dat er een akkoord is, dat gaat het over het meer arbeidsmarktgericht maken. U kunt het WIP erop nalezen. Ik heb hier duidelijk gezegd dat er geen vergelijk was met de sociale partners, en dus ook niet met de Vlaamse Regering over de wijze waarop dat moest gebeuren. Als mevrouw Copers daarnaar verwijst, dan heeft ze gelijk. Ze betwist ook niet dat er overleg is geweest: er was alleen geen vergelijk.

De minister van Begroting moet niet alleen een struisvogel zijn, maar moet ook nog een ezel hebben die op de gepaste momenten voor de nodige middelen zorgt, of die de keuzes maakt waaraan wel en niet geld mag worden uitgegeven. Ik maak er een karikatuur van, maar men spreekt me er ook zo op aan. De minister van Begroting moet ervoor zorgen dat er bijkomend geld is voor Onderwijs, dat de putten in de wegen wordt opgelost, dat er bijkomende scholen komen, dat er meer middelen komen voor gezondheidszorg, dat de werklozen beter worden begeleid, dat er meer onderzoek en ontwikkeling wordt gerealiseerd enzovoort. Dit is een beslissing van de Vlaamse Regering waarbij collegiaal is gekozen voor een begroting in evenwicht in 2011. We moeten dan ook keuzes maken. Als ik binnen het departement Werk keuzes moet maken, dan laat ik liever wat opleidingscheques wegvallen waarvan iedereen hier zegt dat ze ook voor hobby's worden gebruikt, dan te besparen op de begeleiding van werklozen.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Als we de discussie voeren over waar het geld vandaan moet komen, dan is dat een valse discussie. Eigenlijk gaat het erover dat het besluit van 23 juli overhaast knutselwerk is waarbij u een aantal fundamentele zaken niet definieert en waarbij u het tijdsperspectief uit het oog bent verloren.

Minister, u zegt dat het overleg niet tot een conclusie heeft geleid. Wel, misschien had u vroeger, samen met de sociale partners, moeten zeggen wat uw tijdsperspectief was. U had

moeten zeggen tegen wanneer er een consensus moest zijn. Uw zorg is niet de zorg van de minister van Werk voor het systeem van de opleidingscheques, maar die van de minister van Financiën die geld moet binnenhalen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik heb alle begrip voor het feit dat het moeilijk is om financieel te schipperen. Mijn pleidooi is dat als u het systeem van de opleidingscheques wilt hervormen en arbeidsmarktgericht maken, het dan nogal wiedes is dat u rekening houdt met mogelijke gevolgen daarvan voor andere departementen. Een van de gevolgen hier was dat we met een tekort aan leerkrachten zitten. Alle maatregelen die genomen werden, met name de hbo5-opleidingen, juichen wij toe. Het zijn allemaal maatregelen die ertoe kunnen bijdragen dat we meer leerkrachten hebben. Dat zit bij u, ik ben me ervan bewust, maar dat is toch een bekommernis van de hele Vlaamse Regering.

Ik volg de heer Watteeuw, die zegt dat u gewoon te overhaast te werk bent gegaan. Als u vooraf met uw collega van Onderwijs en met de opleidingsverstrekkers had gepraat, dan had u die bekommernissen gekend en had u daar rekening mee kunnen houden. Als liberaal ben ik er zeker niet tegen dat u een systeem evalueert op zijn merites en dat u bijstellingen doet wanneer die nodig zijn. Uit communicatie die wij allemaal hebben gekregen, blijkt echter dat die lijst voor educatief verlof nu maakt dat sommige opleidingen er wel of niet in vallen. Eigenlijk is dat niet altijd relevant. Afhankelijk van hun benaming of de aard van de opleiding vallen ze bij de terugbetaling of niet. Het is gewoon nodig om het systeem grondig te bekijken en niet snel-snel.

U erkent deels uw fout dat u misschien niet voldoende hebt gecommuniceerd op voorhand. Daarom vind ik het ook heel jammer dat u nu niet met terugwerkende kracht een aantal terugbetalingen zult herzien.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

De heer Chris Janssens: Minister, ik heb helaas op één vraag geen antwoord gekregen, namelijk de vraag: wat zeggen we tegen de opleidingsverstrekkers die een vrij dure audit hebben laten uitvoeren, die achteraf gezien nutteloos was omdat ze geen opleidingen meer mogen aanbieden? Wat gaat u hun zeggen als ze bij u komen aankloppen voor een financiële recuperatie voor de door hen gemaakte nutteloze kosten?

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■